ΑΣΤΗΡ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

«Τὰ πάντα δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε».

Ἔτος 58ον. **ΜΑ·Ι·ΟΣ, 1922** **Ἀριθ. 5.**

ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗ

«Καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες Πνεύματος Ἁγίου». (Πράξ. β'. 4)

Ὁ δεδοξασμένος Κύριος, πρὶν ἀναληφθῇ εἰς τὸν οὐρανὸν ἀπὸ τοῦ ὄρους **τῶν** *Ἐλαιῶν, εἶχε παραγγείλει εἰς τοὺς ἀποστόλους Αὐτοῦ νὰ μὴ ἀπομακρυνθοῦν ἀπὸ Ἱεροσολύμων, ἀλλὰ νὰ περιμένουν ἐκεῖ τὴν «ἐπαγγελίαν τοῦ Πατρός», τὴν ἔκχυσιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. «Θέλετε λάβει δύναμιν ἐξ ὕψους, ὅταν ἐπέλθῃ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐφ' ὑμᾶς· καὶ θέλετε εἶσθαι εἰς ἐμὲ μάρτυρες καὶ ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρείᾳ καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς» (Πράξ. ά. 8).*

Ἤδη κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς ἐκπληροῦται ἡ ὑπόσχεσις αὕτη. Ὁ οἶκος (πιθανῶς τὸ ἀνώγεον τοῦ καταλύματος τῶν Ἀποστόλων), εἰς τὸ ὁποῖον ἦσαν συνηθροισμένοι ὅλοι οἱ πιστοὶ (περίπου 120 τὸν ἀριθμόν), ἐπλήσθη αἰφνιδίως ἤχου ὡς ἀνέμου βιαίως φερομένου καὶ ἐφάνησαν γλῶσσαι πυρὸς διαμεριζόμεναι, αἵτινες ἐπεκάθησαν ἐπὶ τῶν κεφαλῶν τῶν παρόντων· καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες Πνεύματος Ἁγίου καὶ ἤρχισαν νὰ λαλῶσι ξένας γλώσσας, καθὼς τὸ Πνεῦμα ἐδιδεν εἰς αὐτοὺς νὰ λαλῶσιν.

Ἡ ἔκχυσις αὕτη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἦτο **ἡ γενέθλιος ἡμέρα τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας.** *Ὁ Χριστὸς εἶχε διδάξει καὶ κηρύξει τὰς μεγάλας ἀληθείας, αἵτινες θὰ ἀπετέλουν τὰ θεμέλια τῆς θρησκείας τῶν ὀπαδῶν Αὐτοῦ. Εἶχε προσφέρει τὴν ὑψίστην θυσίαν, τὸν σταυρικόν Του θάνατον, δι' οὗ ἐξιλεοῦτο ἡ Θεία δικαιοσύνη καὶ ἐσώζετο ὁ ἄνθρωπος. Εἶχεν ἀναστηθῇ ἐκ νεκρῶν, διὰ νὰ φέρῃ τὴν δικαίωσιν καὶ τὴν βεβαιότητα τῆς αἰωνίου ζωῆς εἰς πάντας τοὺς μέλλοντας νὰ πιστεύσουν ἐπ' Αὐτόν. Εἶχε συναναστραφῇ, μετὰ τὴν ἀνάστασίν Του, τοὺς μαθητάς Του ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας, ἵνα στηρίξῃ αὐτοὺς εἰς τὴν πίστιν καὶ διαφωτίσῃ αὐτοὺς εἰς ὅσα ἡ πεπερασμένη αὐτῶν διάνοια δὲν εἶχε κατορθώσει προηγουμένως νὰ ἐμβαθύνῃ. Καὶ τέλος ἀνελήφθη ἐν δόξῃ παρὰ τῷ Πατρί, διὰ νὰ μεσιτεύῃ ἐσαεὶ ὑπὲρ τῶν πιστευόντων εἰς Αὐτόν.*

Ἀλλ' ἡ Ἐκκλησία Αὐτοῦ ἔμενεν ἀκόμη ἄμορφος καὶ ἀδρανής, διότι **ἔπρεπε νὰ ἔλθῃ ἐπ' αὐτὴν τὸ Πνεῦμα,** *ὁ Παράκλητος, ἡ ἐσωτερικὴ ἐκείνη δύναμις, ἡ ὁποία θὰ ἔδιδε τὴν κίνησιν καὶ τὴν ὤθησιν καὶ τὴν δρᾶσιν εἰς τὸ σῶμα τοῦτο, τοῦ ὁποίου κεφαλὴ ἦτο καὶ εἶναι ὁ Χριστός. Ἡ Ἐκκλησία πρὸ τῆς Πεντηκοστῆς ἦτο περίπου ὡς τὰ ὀστᾶ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα εἶδε δι' ὁράματος ὁ Ἰεζεκιὴλ (λζ'. 1—*

14) πρὶν μὲν ξηρὰ καὶ διεσκορπισμένα, ἔπειτα συναρμολογηθέντα καὶ ἐπενδυθέντα μὲ σάρκας καὶ νεῦρα καὶ δέρμα, «πνεῦμα ὅμως δὲν ἦτο ἐν αὐτοῖς», καὶ μόνον ἀφοῦ ἐπῆλθε τὸ Πνεῦμα ἐπ᾽ αὐτά, ἀνέζησαν καὶ ἐστάθησαν εἰς τοὺς πόδας αὐτῶν, «στράτευμα μέγα σφόδρα». Οὕτω καὶ ἐπὶ τὴν Ἐκκλησίαν, ἐπὶ τὸ σῶμα ἐκεῖνο τῶν πιστῶν, τοὺς ὁποίους ὁ Χριστὸς εἶχε σώσει διὰ τοῦ τιμίου Αὐτοῦ αἵματος καὶ ἐπενδύσει μὲ τὴν δικαιοσύνην Αὐτοῦ καὶ συναρμολογήσει εἰς ἓν σῶμα, ἕτοιμον καὶ εὔθετον διὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ δεδοξασμένου Κυρίου καὶ Σωτῆρος αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ κόσμου, ἔπρεπε νὰ ἐκχυθῇ οὐρανόθεν τὸ Πνεῦμα, ὅπως ἀρχίσῃ ἡ ἱστορία καὶ ἡ δρᾶσις τῆς Ἐκκλησίας ταύτης. Ἐνόσῳ ὁ Χριστὸς ἦτο ἐπὶ τῆς γῆς ἐν μορφῇ ἀνθρώπου, τὸ Πνεῦμα δὲν εἶχεν ἐκχυθῇ ἐπὶ τοὺς μαθητάς. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Κύριος εἶπεν εἰς αὐτοὺς μικρὸν πρὸ τοῦ πάθους Αὐτοῦ· «Συμφέρει εἰς ἐσᾶς νὰ ἀπέλθω ἐγώ· διότι, ἐὰν δὲν ἀπέλθω, ὁ Παράκλητος δὲν θέλει ἐλθεῖ πρὸς ἐσᾶς· ἀλλ᾽ ἀφοῦ ἀπέλθω, θέλω πέμψει Αὐτὸν πρὸς ἐσᾶς. . . Ἐκεῖνος θέλει σᾶς ὁδηγήσει εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν . . . θέλει δοξάσει ἐμέ, διότι ἐκ τοῦ ἐμοῦ θέλει λάβει καὶ ἀναγγείλει πρὸς ἐσᾶς» (Ἰωάνν. ιϛ΄. 7—14).

Ἡ ἐπίσημος αὕτη ἐπιφάνεια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἰς τὴν ἐπίγειον καὶ ὁρατὴν Ἐκκλησίαν κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, διαφέρουσα ἀπὸ τὰς συνήθεις ἐνεργείας καὶ πνοὰς τοῦ Θείου Πνεύματος, συνωδεύετο καὶ ἀπὸ ἐκδηλώσεις ὅλως ἐκτάκτους.

*1. **Ἐπεφάνη ὡς πῦρ.** Τὸ πῦρ συνώδευσε καὶ ἄλλοτε τὴν παρουσίαν τῆς ἀοράτου καὶ ἀΰλου Θεότητος, ὡς λ. χ. εἰς τὴν καιομένην βάτον (Ἐξόδ. γ΄. 2—3), ἐπὶ τοῦ ὄρους Σινᾶ (Ἐξόδ. ιθ΄. 16—20), εἰς τὸ ὅραμα τοῦ Ἰεζεκιὴλ (α΄. 4, 27). Καὶ ἀλλαχοῦ ὁ Θεὸς ὀνομάζεται «πῦρ καταναλίσκον» (Ἑβρ. ιβ΄. 29). Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, τὸ τρίτον πρόσωπον τῆς Θεότητος ἐπεφάνη ὡς πῦρ οὐχὶ καταναλίσκον, ἀλλ᾽ ὡς φλὸξ καὶ λάμψις φωτίζουσα καὶ ἐμπνέουσα καὶ σοφίζουσα. Τοῦτο ἦτο τὸ βάπτισμα διὰ πυρός, ὅπερ εἶχε προείπει ὁ Πρόδρομος (Ματθ. γ΄. 11), τὸ καθαρίζον καὶ ἐξαγνίζον τὴν καρδίαν καὶ θερμαῖνον τὴν ψυχὴν μὲ τὸν ζῆλον τῆς ὑπηρεσίας καὶ τοῦ κηρύγματος τοῦ Εὐαγγελίου.*

*2. Ἔδωκεν εἰς τοὺς μαθητὰς **τὸ χάρισμα τῶν γλωσσῶν.** Ἦτο τοῦτο μία ὑπερφυσικὴ δωρεά, εἰδικὴ διὰ τὸ ἔργον τοῦ κηρύγματος τοῦ Εὐαγγελίου, ὅπερ ἐπρόκειτο νὰ ἀναλάβῃ ἡ μικρὰ ὁμὰς τῶν ἀποστόλων καὶ μαθητῶν. Ἄνευ τῆς ἐκτάκτου ταύτης δωρεᾶς, πῶς θὰ ἐξετέλουν οὗτοι τὴν διαταγὴν τοῦ Κυρίου, «Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη»; Αὐτοὶ οἱ ἁπλοῖ Γαλιλαῖοι, οἵτινες πιθανῶς μόνον τὴν τότε κοινὴν διάλεκτον τῆς Παλαιστίνης, τὴν Συρο-χαλδαϊκήν, ἐγνώριζον, πῶς θὰ ἐγίνοντο καταληπτοὶ εἰς ὅλον τὸν ἔξω κόσμον, ἐὰν τὸ Θεῖον Πνεῦμα δὲν ἔδιδεν εἰς αὐτοὺς τὸ πρωτοφανὲς τοῦτο χάρισμα τῶν ξένων γλωσσῶν;*

Τοῦτο ἄλλως τε εἶχε προείπει καὶ ὁ Κύριος διὰ τοὺς μέλλοντας νὰ κηρύξουν τὸ Εὐαγγέλιον εἰς ὅλον τὸν κόσμον, ὅτι «θέλουσι λαλεῖ νέας γλώσσας» (Μάρκ. ιϛ΄. 17). Καὶ γνωρίζομεν ὅτι τὸ χάρισμα τῶν γλωσσῶν ἐγενικεύθη ἐπὶ ὀλίγον καιρὸν εἰς τὴν Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν. «Εἰς ἄλλον δὲ εἴδη γλωσσῶν, εἰς ἄλλον δὲ ἑρ-

μηνεία γλωσσῶν· πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ Πνεῦμα, διανέμον ἰδίᾳ εἰς ἕκαστον καθὼς θέλει» (Α΄. Κορινθ. ιβ΄. 10, 11). Ὅσοι δὲ τὴν σήμερον καταγίνονται εἰς τὴν σπουδὴν ξένων γλωσσῶν, δύνανται κάλλιον νὰ ἐννοήσουν πόσον μέγα καὶ ἀληθῶς θαυματουργικὸν ἦτο τὸ δῶρον τοῦτο τοῦ Πνεύματος πρὸς τοὺς πρώτους κήρυκας τοῦ Εὐαγγελίου. Ἡ σύγχυσις τῶν γλωσσῶν ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ἀνθρωπίνης ἱστορίας ἐπέφερε τὴν διάσπασιν καὶ διασπορὰν τῆς ἀνθρωπίνης οἰκογενείας (Γενέσ. ια΄.). Ἡ δωρεὰ τῶν ξένων γλωσσῶν εἰς τὴν πρώτην Ἐκκλησίαν ἥνωσε πάλιν τὰς διαφόρους φυλὰς καὶ γλώσσας διὰ τῆς διαδόσεως τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ, ἐν τῷ Ὁποίῳ «δὲν ὑπάρχει Ἕλλην καὶ Ἰουδαῖος, βάρβαρος, Σκύθης, δοῦλος, ἐλεύθερος, ἀλλὰ τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσι Χριστὸς» (Κολοσσ. γ΄. 11).

3. Ἡ ἔκχυσις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς διέφερε καὶ κατὰ τοῦτο ἀπὸ τὰς προηγουμένας καὶ μεταγενεστέρας Αὐτοῦ ἐμφανίσεις, ὅτι ἦτο ἡ ἐπίσημος ἔναρξις τῆς ***σκηνώσεως καὶ διαμονῆς Αὐτοῦ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων.*** *Τὸ αὐτὸ Πνεῦμα ἐλάλησε καὶ προηγουμένως πολλάκις διὰ τῶν προφητῶν· ἀλλ᾽ οὐδέποτε εἶχεν ἕως τότε ἐκχυθῇ εἰς εὐρὺν κύκλον ἀνθρώπων. Εἶχε πολλάκις διὰ στόματος τῶν προφητῶν ἐλέγξει καὶ νουθετήσει καὶ ἀπειλήσει τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ διὰ τὰς πονηρὰς αὐτῶν ὁδούς. Ἤδη ὅμως ἤρχετο ὡς Παράκλητος, ὡς Συνήγορος, ὡς Διδάσκαλος, ὡς Ὁδηγὸς εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν, ὡς Ἀποκαλυπτὴς τῶν τοῦ Χριστοῦ — ἤρχετο διὰ νὰ κατοικήσῃ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ πλουσίως καὶ παντοτεινῶς, ὡς Πνεῦμα υἱοθεσίας, ὡς Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, διὰ νὰ θέσῃ τὸν ἄνθρωπον εἰς στενὴν ἐπικοινωνίαν μὲ τὸν Θεόν.*

Ἡ Πεντηκοστὴ ἐδίδαξεν εἰς τοὺς Ἀποστόλους καὶ μαθητὰς νέας γλώσσας. Ἀλλ᾽ ἔτι σπουδαιότερον, ἐλάλησε μίαν νέαν γλῶσσαν πρὸς τὸν ἄνθρωπον, γλῶσσαν οὐχὶ ὅπως ἐπὶ τοῦ ὄρους Σινᾶ, ἐμπνέουσαν τὸν τρόμον, ἀλλὰ γλῶσσαν ἐλέους καὶ χάριτος, χαρᾶς καὶ ἐνθαρρύνσεως. Εὐθὺς δὲ οἱ μαθηταί, οἱ πρότερον δειλοὶ καὶ ἄστατοι καὶ βραδεῖς τὴν καρδίαν, γίνονται οἱ ἀτρόμητοι μάρτυρες καὶ κήρυκες τοῦ Χριστοῦ, καὶ τοῦ λοιποῦ ἀψηφοῦντες καὶ τοὺς κινδύνους καὶ τοὺς διωγμοὺς καὶ αὐτὸν τὸν θάνατον, τρέχουν εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης ὅπως κηρύξουν τὸν Χριστόν.

Τὰ δι᾽ ἡμᾶς πρακτικὰ μαθήματα τῆς Πεντηκοστῆς εἶναι σπουδαιότατα:

1) Ὅτι ἡ ἔμπνευσις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἶναι τὸ ***ἀπαραίτητον*** *ἐκεῖνο* ***στοιχεῖον*** *εἰς τὴν ζωὴν καὶ τῶν Χριστιανῶν καὶ τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς καὶ τῆς δράσεως. Ὅπως τὸ τελειότατον καὶ πλέον ἀρτιμελὲς σῶμα εἶναι νεκρὸν καὶ ἄχρηστον ἄνευ τῆς ἀναπνοῆς, τοιουτοτρόπως ὁ Χριστιανὸς καὶ ἡ Χριστ. Ἐκκλησία στεροῦνται ζωῆς πνευματικῆς, ἄνευ τῆς ἐνοικίσεως καὶ τῆς πνοῆς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.*

2) Ὅτι ἡ δωρεὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ***δὲν εἶναι ἀποκλειστικὸν προνόμιον τοῦ κλήρου*** *ἀλλὰ δίδεται εἰς πάντα πιστὸν ὀπαδὸν καὶ μαθητὴν τοῦ Χριστοῦ. Ἐξ ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἦσαν συνηθροισμένοι τὴν πρωΐαν τῆς Πεντηκοστῆς, μόλις δώδεκα ἦσαν οἱ Ἀπόστολοι, ἤτοι, οἱ πνευματικοὶ ὁδηγοὶ τῆς νέας Ἐκκλησίας. Μ᾽ ὅλα*

ταῦτα, ἡ ἔκχυσις τοῦ Ἁγ. Πνεύματος ἐγένετο ὄχι μόνον ἐπὶ τοὺς δώδεκα Ἀποστόλους ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς 120 πιστούς. Διὰ τοῦτο εἶναι ἐσφαλμένη ἡ δοξασία καὶ διδασκαλία ἐκείνη, καθ' ἣν ὁ κλῆρος εἶναι ὁ κάτοχος καὶ μεταδότης καὶ οἰκονόμος τῶν εὐλογιῶν τοῦ Πνεύματος. Τοὐναντίον, καὶ ἡ μαρτυρία τῶν Γραφῶν καὶ ἡ μαρτυρία τῆς Χριστιανικῆς πείρας βεβαιοῦν ὅτι τὸ Θεῖον Πνεῦμα ἔρχεται εἰς πάντα ἄνθρωπον, ὅστις ζητεῖ καὶ δέχεται Αὐτό. «Θέλω ἐκχέει τὸ Πνεῦμά μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα» (Πράξ. β΄. 17). Μάλιστα τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ «συμβοηθεῖ εἰς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν» (Ρωμ. η΄. 26) καὶ κατοικεῖ «μετὰ τοῦ συντετριμμένου τὴν καρδίαν καὶ τοῦ ταπεινοῦ τὸ πνεῦμα» (Ἡσ. νζ΄. 15). Ἄρα ὁ ζητῶν τὸ Πνεῦμα μετὰ ταπεινοφροσύνης δύναται νὰ λάβῃ Αὐτὸ ἄνευ τῆς μεσολαβήσεως οἱουδήποτε ἱερέως ἢ ἀρχιερέως ἢ ἄλλου προσώπου.

3. Ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ ὅταν πληρωθῇ ὑπὸ τοῦ Θείου Πνεύματος, γίνεται **νέα κτίσις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ**, ἀποβάλλει τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον μὲ τὰς ἀδυναμίας, τὰς ἀμφιβολίας, τοὺς δισταγμοὺς καὶ φόβους αὐτοῦ, καὶ γίνεται ἀσάλευτος μάρτυς καὶ διαπρύσιος κῆρυξ τοῦ Χριστοῦ· ἀπὸ δειλοῦ καὶ ἀμαθοῦς, γίνεται ἀτρόμητος καὶ σοφός, διότι τὸ Πνεῦμα, κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν, δίδει εἰς αὐτὸν καὶ τὸ θάρρος καὶ τὴν γνῶσιν καὶ τὴν σοφίαν, ὅπως λαλήσῃ καὶ πράξῃ ὅ,τι πρέπει. Καὶ οὕτω οὐ μόνον οἱ λόγοι του εἶναι πλήρεις χάριτος καὶ δυνάμεως, ἀλλὰ καὶ ἡ ζωή του καρποφορεῖ πλουσίως εἰς τὰ ἔργα καὶ τοὺς καρποὺς τοῦ Πνεύματος, οἵτινες εἶναι «ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραότης, ἐγκράτεια» (Γαλάτ. ε΄. 22).

Ἀλλὰ διὰ νὰ κατοικήσῃ εἰς τὸν ἄνθρωπον τὸ Πνεῦμα, πρέπει ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμά του νὰ ἦναι ναὸς τοῦ Πνεύματος εὐπρεπισμένος καὶ καθαρὸς ἀπὸ παντὸς ρύπου καὶ σαρκικοῦ φρονήματος. «Δὲν ἐξεύρετε ὅτι εἶσθε ναὸς Θεοῦ καὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ κατοικεῖ ἐν ὑμῖν; (Α΄ Κορινθ. γ΄ 16). «Διότι τίνα μετοχὴν ἔχει ἡ δικαιοσύνη μὲ τὴν ἀνομίαν; τίνα δὲ κοινωνίαν τὸ φῶς πρὸς τὸ σκότος; τίνα δὲ συμβίβασιν ὁ ναὸς τοῦ Θεοῦ μὲ τὰ εἴδωλα; διότι σεῖς εἶσθε ναὸς Θεοῦ ζῶντος» (Β΄ Κορινθ. ς΄ 14,15). Τὸ δὲ Πνεῦμα δὲν κατοικεῖ εἰς ψυχήν, ἥτις ἀρέσκεται εἰς τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὸν κόσμον ἢ ζητεῖ νὰ ὑπηρετήσῃ καὶ τὸν Θεὸν καὶ τὸν Μαμμωνᾶν.

Ἐὰν λοιπὸν θέλωμεν νὰ μετέχωμεν τῶν εὐλογιῶν τοῦ Πνεύματος καὶ νὰ αὐξάνωμεν εἰς τὴν χάριν καὶ τὸν ἁγιασμόν, πρέπει νὰ πληρούμεθα διὰ τοῦ Πνεύματος (Ἐφεσ. ε΄ 18) καὶ νὰ δοξάζωμεν τὸν Θεὸν διὰ τοῦ σώματος καὶ τοῦ πνεύματος ἡμῶν τὰ ὁποῖα εἶναι τοῦ Θεοῦ.

—«**Ἐὰν ἐλυπούμεθα διὰ τὰς ἁμαρτίας μας, ἐὰν ἐστενάζομεν διὰ τὰς κακίας μας, τίποτε ἄλλοτε δὲν θὰ εἶχε τὴν δύναμιν νὰ μᾶς λυπήσῃ· διότι ἡ λύπη μας διὰ τὰς ἁμαρτίας μας θὰ ἐξετόπιζε κάθε ἄλλην λύπην, προσέτι δὲ θὰ μᾶς ἐπροφύλαττεν ἀπὸ τὴν χαρὰν τοῦ κόσμου καὶ τὴν ἀλαζονείαν διὰ τὰ ἀγαθὰ τοῦ παρόντος βίου. Τοιουτοτρόπως δὲ καὶ ὁ Θεὸς θὰ ἐγίνετο ἵλεως εἰς ἡμᾶς πολὺ περισσότερον.**»

Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος.

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ

«Πνεῦμα Κυρίου εἶναι ἐπ' ἐμέ· διὰ τοῦτο μὲ ἔχρισε· μὲ ἀπέστειλε διὰ νὰ εὐαγγελίζωμαι πρὸς τοὺς πτωχούς, νὰ ἰατρεύσω τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν, νὰ κηρύξω πρὸς τοὺς αἰχμαλώτους ἐλευθερίαν καὶ πρὸς τοὺς τυφλοὺς ἀνάβλεψιν, νὰ ἀποστείλω τοὺς συντεθλασμένους ἐν ἐλευθερίᾳ, νὰ κηρύξω εὐπρόσδεκτον Κυρίου ἐνιαυτόν». (Λουκᾶ δ' 18—19).

Κάθε πολιτικὸν κόμμα εἰς τὰς παραμονὰς ἐκλογῶν συνειθίζει νὰ δημοσιεύῃ καὶ νὰ διακηρύττῃ τὰς ἀρχάς του καὶ τὸ πρόγραμμά του.

Τοιουτοτρόπως καὶ ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὅταν ἐπρόκειτο νὰ ἀρχίσῃ τὸ ἔργον τῆς ἐπιγείου Του διακονίας, εἰσῆλθεν εἰς τὴν μικρὰν συναγωγὴν τῆς Ναζαρὲτ καὶ ἀνοίξας τὸ βιβλίον τοῦ προφήτου Ἠσαΐου ἀνέγνωσε τὴν ἀνωτέρω περικοπήν, τὴν ὁποίαν εὐθὺς κατόπιν ἀνέπτυξεν εἰς τὸ συνηθροισμένον ἐκκλησίασμα ὡς τὸ πρόγραμμα τοῦ ἔργου Αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς. Τοῦτο δὲ ἔκτοτε ἀποτελεῖ τὸ πρόγραμμα τοῦ Χριστιανισμοῦ μέχρι συντελείας τοῦ αἰῶνος. Ἂς ἐξετάσωμεν λοιπὸν αὐτό, ὅπως ἴδωμεν τί περιλαμβάνει καὶ κατὰ πόσον ἀκολουθεῖται ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν ἐν τῷ κόσμῳ.

Τὸ πρόγαμμα τοῦτο συνίσταται ἐκ δύο μερῶν — ἐκ τῆς ***Χριστιανικῆς πείρας*** καὶ τοῦ ***Εὐαγγελίου***, τῆς καλῆς ἀγγελίας, ἣν φέρει ὁ Χριστιανισμὸς πρὸς τὸν κόσμον. Τὸ πρῶτον—ἡ Χριστιανικὴ πεῖρα — εἶναι ἡ βάσις, ἐπὶ τῆς ὁποίας στηρίζεται τὸ δεύτερον — ἡ καλὴ ἀγγελία, τὸ σωτήριον κήρυγμα πρὸς τὸν ἁμαρτωλὸν καὶ ταλαίπωρον κόσμον. Ἄνευ τῆς προηγουμένης ἐνεργείας τοῦ Ἁγ. Πνεύματος εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων δὲν δύναται νὰ κηρυχθῇ τὸ Εὐαγγέλιον. Οὐδεὶς ἄνθρωπος δύναται νὰ κηρύξῃ τὴν σωτηρίαν πρὸς τὸν κόσμον, ἂν μὴ πρῶτον πληρωθῇ ὑπὸ τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ.

Α. Ὁ Χριστιανισμός, λοιπόν, περιλαμβάνει πρῶτον τὴν ***ἀτομικὴν θρησκευτικὴν πεῖραν***, ἤτοι τὴν ***ἐπίδρασιν τοῦ Θείου Πνεύματος εἰς τὴν καρδίαν*** καὶ ***τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου.*** «Πνεῦμα Κυρίου εἶναι ἐπ' ἐμέ.» Τοῦτο προϋποθέτει δύο τινά : α) Ὅτι ***ὑπάρχει*** ἡ προσωπικὴ ἐκείνη δύναμις, τὴν ὁποίαν ὀνομάζομεν Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ· καὶ β) Ὅτι τὸ Πνεῦμα τοῦτο ***δύναται*** νὰ ἔλθῃ εἰς ἄμεσον ἐπαφὴν μὲ τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα. Τὴν ἐπικοινωνίαν ταύτην τοῦ Θείου καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος ὀνομάζομεν θρησκευτικὴν πεῖραν.

Αἱ λέξεις τοῦ ἐδαφίου μας ἐλήφθησαν ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τὸν Προφήτην Ἠσαΐαν. Ὁ Χριστὸς ἦλθεν οὐχὶ διὰ νὰ καταλύσῃ τὸν Νόμον (τὴν Παλαιὰν Διαθήκην), ἀλλὰ διὰ νὰ πληρώσῃ αὐτόν. Ὅπως ὁ μέγας ἐκεῖνος προφήτης εἶχε τὸ πάλαι κηρύξει πρὸς τὸ ἔθνος του τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀπολυτρώσεως ἀπὸ τὰ δεινά των, οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς ἦλθε νὰ κηρύξῃ πρὸς τὸν ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθήμενον κόσμον τὴν καλὴν ἀγγελίαν τῆς σωτηρίας ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν.

Ἡ θρησκευτικὴ λοιπὸν αὕτη πεῖρα δὲν ἀνήκει ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν Ἡσαΐαν καὶ τὸν Ἰησοῦν, ἀλλ᾿ εἶναι ἐφικτὴ εἰς πάντα ἄνθρωπον, ὅστις τὴν ἐπιζητεῖ ἐξ ὅλης τῆς καρδίας του καὶ εἶναι ἕτοιμος νὰ τὴν ἀποκτήσῃ ἀντὶ οἱασδήποτε θυσίας. Καὶ τοῦτο εἶναι τὸ πρῶτον στοιχεῖον τοῦ Χριστιανισμοῦ — στενὴ καὶ πραγματικὴ πνευματικὴ κοινωνία τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸν Θεὸν διὰ τῆς μεσιτείας τοῦ δεδοξασμένου Σωτῆρος Χριστοῦ. Ὅπως ὁ Χριστὸς ἐδοκίμασε τὴν κοινωνίαν ταύτην ἐπὶ τῆς γῆς, τοιουτοτρόπως καὶ ἡμεῖς δυνάμεθα νὰ τὴν ἀποκτήσωμεν κατὰ τὸ μέτρον τοῦ Πνεύματος Αὐτοῦ ἐνεργοῦντος ἐν ἡμῖν.

Ἡ θρησκευτικὴ πεῖρα ὅλων τῶν ἀνθρώπων δὲν εἶναι στερεοτύπως ἡ αὐτή, ἀλλ᾿ εἶναι πολλῶν καὶ ποικίλων μορφῶν. Ἂν ἀνατρέξωμεν εἰς τὴν Ἱερὰν Ἱστορίαν, θὰ ἴδωμεν τοῦτο. Ὁ Ἠσαΐας ἐδοκίμασε τὸν Θεὸν ὡς ***ἅγιον***, ὁ Ἀμὼς ἐδοκίμασεν Αὐτὸν ὡς ***δίκαιον***, ὁ Ὠσηὲ ὡς Θεὸν ***ἀγάπης***. Ἡ Χριστιανικὴ πεῖρα τοῦ Ἰωάννου εἶναι μυστικοπαθὴς καὶ μᾶς φανερώνει τὴν ***καρδίαν*** τοῦ Ἰησοῦ καὶ τὴν ***ἀγάπην*** τοῦ Θεοῦ. Ἡ πεῖρα τοῦ Παύλου περιστρέφεται περὶ τὴν ***λογικὴν*** καὶ τὴν ***θεολογίαν***. Τὸ αὐτὸ Πνεῦμα, ἐνεργοῦν ἐπὶ ἑνὸς ἑκάστου τῶν ἁγίων τούτων ἀνδρῶν, δὲν ἀπέδωκε τὰ αὐτὰ στερεότυπα ἀποτελέσματα ἀλλ᾿ ἀφῆκεν ἐλεύθερον τὸ πνεῦμα ἑκάστου νὰ ἀναπτυχθῇ ἀναλόγως τῆς φυσικῆς του ροπῆς καὶ προσωπικότητος. «Εἶναι διαιρέσεις χαρισμάτων, τὸ Πνεῦμα ὅμως τὸ αὐτό» (Α΄ Κορινθ. ιβ΄ 4).

Δὲν εἶναι λοιπὸν οὔτε ἀναγκαῖον οὔτε καὶ ἐπιθυμητὸν νὰ ἀποκτήσωμεν ὅλοι στερεότυπον θρησκευτικὴν πεῖραν. Ἡ ποικιλία τῶν ἀνθρωπίνων χαρακτήρων καὶ τῆς ἀνθρωπίνης ἰδιοσυγκρασίας, ὑπὸ τὴν ζωογόνον ἐπίδρασιν τοῦ Θείου Πνεύματος, δὲν δύναται εἰμὴ νὰ καρποφορήσῃ εἰς ἄπειρον ποικιλίαν θρησκευτικῆς πείρας. Τινὲς ἀποκτῶσιν αἰφνιδίως καὶ διὰ μιᾶς τὴν πεῖραν ταύτην, ἄλλοι διὰ βαθμιαίας καὶ βραδείας ἐξελίξεως. Πάντες ὅμως, ὅσοι ὀνομάζονται μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, πρέπει νὰ δύνανται νὰ λέγωσιν, ὡς ὁ Ἠσαΐας καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν· «Πνεῦμα Κυρίου εἶναι ἐπ᾿ ***ἐμέ***.»

Ὁ Χριστὸς προηγήθη ἡμῶν εἰς τὴν ὁδὸν τῆς πείρας ταύτης. Ἀγνοοῦμεν διατί ἐπερίμενε 30 ἔτη, ἑωσοῦ κάμῃ τὴν ὡς ἄνω διακήρυξιν τῆς ἀποστολῆς Του καὶ ἀρχίσῃ τὸ πνευματικὸν ἔργον Του. Διαισθανόμεθα ὅμως ὅτι εἶχε καὶ Αὐτὸς τοὺς ἐσωτερικοὺς πνευματικοὺς ἀγῶνάς Του. Ποῖον ἔνστικτον τὸν ἐδίδαξεν, εἰς ἡλικίαν 12 ἐτῶν, ὅτι πρέπει νὰ «ἦναι εἰς τὰ τοῦ Πατρὸς Αὐτοῦ»; (Λουκ. β΄. 49). Ποία ψυχικὴ ὤθησις; Τὸν ἔφερεν ἐκ Ναζαρέτ, ὅπως συνταυτισθῇ μὲ τὸ μέγα εὐαγγελιστικὸν ἔργον Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ; Ποία παρόρμησις τοῦ πνεύματός Του τὸν ὤθησε νὰ ἐξέλθῃ μόνος εἰς τὴν ἔρημον, ἵνα πειρασθῇ ὑπὸ τοῦ Διαβόλου; Δὲν γνωρίζομεν. Ἀλλ᾿ ἡ Ἱερὰ Ἱστορία μας λέγει ὅτι « προέκοπτεν εἰς σοφίαν καὶ ἡλικίαν καὶ χάριν παρὰ Θεῷ καὶ ἀνθρώποις» — τοῦθ᾿ ὅπερ σημαίνει ὅτι ηὐξάνετο καὶ προώδευε σωματικῶς, διανοητικῶς καὶ πνευματικῶς. «Προέκοπτεν» εἰς χάριν πνευματικὴν — ἤτοι, ἀπὸ κατώτερον βαθμὸν χάριτος εἰς ἀνώτερον, ἑωσοῦ ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου καὶ ὁ Θεὸς ἐξαπέστειλεν Αὐτὸν ἐν τῇ δυνάμει τοῦ Πνεύματος πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἐπιγείου Αὐτοῦ ἀποστολῆς. Κατόπιν ***ἐπειράσθη*** — τοῦθ᾿ ὅπερ

δηλοῖ ὅτι ὑφίστατο ἐν Αὐτῷ ἡ ἐλευθερία τοῦ νὰ ἐκλέξῃ τὸ κατώτερον ἀντὶ τοῦ ἀνωτέρου, τὸ κοσμικὸν ἀντὶ τοῦ πνευματικοῦ. Ἡ γενομένη ὑπ' Αὐτοῦ ἐκλογὴ τοῦ ἀνωτέρου—ἤτοι, ἡ νίκη Του κατὰ τοῦ Πειραστοῦ — ἦτο καὶ αὐτὴ ἓν βῆμα πρὸς τὰ ἐμπρὸς εἰς τὴν πνευματικήν Του πεῖραν καὶ ἀνάπτυξιν.

Παρατηροῦμεν ὅτι μόνον μετὰ τὴν βάπτισιν καὶ τὸν πειρασμόν Του, ἤρχισε νὰ κηρύττῃ ἐντόνως. Τότε μόνον ἀπέκτησε τὴν πλήρη θρησκευτικὴν πεῖραν, τὴν συναίσθησιν τῆς ἀποστολῆς Του. Καὶ τὸν βλέπομεν εὐθὺς μεταβαίνοντα εἰς τὴν Ναζαρέτ, ὅπου εἶχε μεγαλώσει, καὶ ἐκεῖ ἐν τῇ συναγωγῇ ἐξαγγέλλοντα τὸ πρόγραμμα καὶ τὴν ἀποστολήν Του. Εὐθὺς ὡς ἐλάλησε πρὸς Αὐτὸν ὁ Πατὴρ διὰ τοῦ Πνεύματος, ὁ Ἰησοῦς ἔθεσεν ὡς κανόνα τῆς ἐπιγείου ζωῆς Του τὸ νὰ πράττῃ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντος Αὐτὸν Πατρός.

Ὅσοι δὲ ἠκολούθησαν καὶ ὅσοι ἤδη καταγίνονται εἰς τὸ νὰ ἀκολουθοῦν ἐπὶ τὰ ἴχνη Αὐτοῦ, ὑπήκουσαν εἰς τὴν αὐτὴν φωνὴν καὶ κλῆσιν. Ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία διὰ μέσου τῶν αἰώνων ἐπιστοποίησε διὰ μακρᾶς σειρᾶς ἀποστόλων καὶ μαρτύρων ὅτι τὸ αὐτὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ ὑπῆρξεν ἐπ' αὐτήν, ὁδηγοῦν αὐτὴν εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. Ἡ ἐνδόμυχος αὕτη Χριστιανικὴ πεῖρα τῶν ἀτόμων καὶ τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ βάσις τοῦ Χριστιανισμοῦ, τὸ θεμέλιον τοῦ προγράμματος αὐτοῦ. Ἡ τελεία ἐξάρτησις ἡμῶν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ὡς ἀπεκαλύφθη ἡμῖν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἶναι τὸ θεμέλιον ἐκεῖνο τῆς θρησκείας ἡμῶν, ἐκτὸς τοῦ ὁποίου «ἄλλο θεμέλιον οὐδεὶς δύναται νὰ θέσῃ» (Α' Κορινθ. γ' 11).

Β. Τὸ δεύτερον μέρος τοῦ Χριστιανικοῦ προγράμματος εἶναι ***ἀπόρροια τοῦ πρώτου.*** «Πνεῦμα Κυρίου εἶναι ἐπ' ἐμέ· ***διὰ τοῦτο*** μὲ ἔχρισε ***διὰ νὰ εὐαγγελίζωμαι πρὸς τοὺς πτωχούς***». Τὸ Εὐαγγέλιον εἶναι τὸ προϊὸν τῆς ἀνωτέρω ἐπικοινωνίας μὲ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ. Ὅταν ἄνθρωπός τις ἀποκτήσῃ τὴν γνῶσιν τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, τότε ἔχει εὐαγγέλιον, ἤτοι καλὴν ἀγγελίαν, νὰ μεταδώσῃ εἰς τὸν κόσμον.

Ὁ βλέπων τὸν κόσμον, ὅπως σήμερον εἶναι, μὲ τόσας ἀνάγκας, μὲ τόσας θλίψεις, μὲ τόσην ἁμαρτίαν, μὲ τόσον σκότος, μὲ τόσον βάρος ἀπελπισίας, ἀναγκάζεται νὰ ἀνακράξῃ· «Ποία θεραπεία ὑπάρχει διὰ τὴν κατάστασιν ταύτην ;» Καὶ ἡ μόνη ἀπάντησις εἶναι· «Διὰ τοῦτο μὲ ἔχρισε, διὰ νὰ εὐαγγελίζωμαι.» Καὶ εὐτυχὴς ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, ὅστις αἰσθάνεται τὴν οὐρανίαν ταύτην πρόσκλησιν ὅπως κηρύξῃ τὴν καλὴν ἀγγελίαν εἰς τὸν κόσμον.

Τὸ ***κήρυγμα λοιπὸν τοῦ Εὐαγγελίου*** εἶναι τὸ δεύτερον μέρος τοῦ Χριστιανικοῦ προγράμματος. Ὁ Χριστιανισμὸς δὲν εἶναι ἐπιπολαία καὶ ἀδρανὴς αἰσιοδοξία, ἐπαφιεμένη εἰς τὴν παντοδυναμίαν τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὴν ἵδρυσιν τῆς βασιλείας Του καὶ ἄνευ τῆς συμπράξεως ἡμῶν. Πᾶς Χριστιανὸς πρέπει νὰ πιστεύῃ ὅτι εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν Θείων βουλῶν ἀπαιτεῖται καὶ ἡ ἰδική του σύμπραξις, ὅσον μικρὰ καὶ ἀσήμαντος καὶ ἂν φαίνεται. Ὁ Παῦλος πολὺ σαφῶς διετύπωσε τὴν ἀλήθειαν ταύτην γράφων πρὸς τοὺς Φιλιππησίους· «Μετὰ φόβου καὶ

τρόμου ἐργάζεσθε τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν· διότι ὁ Θεὸς εἶναι ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν κατὰ τὴν εὐδοκίαν Αὐτοῦ.»

Καὶ ποῖον εἶναι τὸ Εὐαγγέλιον, τὸ ὁποῖον ὁ Χριστιανισμὸς ἔχει ἀποστολὴν νὰ κηρύξῃ εἰς τὸν κόσμον; Τὸ ἐδάφιόν μας τὸ ἐκθέτει ἐν ἐκτάσει. «***Νὰ εὐαγγελίζωμαι πρὸς τοὺς πτωχούς.***» Τὸ εὐαγγέλιον εἶναι δι' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλ' ἰδίως διὰ τοὺς ***πτωχούς***. Καὶ ποῖος δὲν εἶναι πτωχός, ὅταν παραβάλῃ τὰ ὑλικά του πλούτη πρὸς τὸν πλοῦτον τῆς χάριτος ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ; Ζῶμεν εἰς αἰῶνα ὑλισμοῦ. Οὐδέποτε κατὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Χρ. Ἐκκλησίας ὑπῆρξαν οἱ Χριστιανοὶ τόσον πλούσιοι ὅσον τὴν σήμερον, τοὐλάχιστον ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Ἀμερικῇ. Ἀλλὰ πλοῦτος δὲν σημαίνει ***δύναμιν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ***, ἐκτὸς ἐὰν ἡ Ἐκκλησία θεωρήσῃ ἑαυτὴν ὡς ἁπλῆν ***οἰκονόμον*** τοῦ πλούτου της διὰ τὸ ἔργον τοῦ Εὐαγγελίου. Διηγοῦνται ὅτι μίαν φορὰν εἰς τὸν ἅγ. Φραγκῖσκον τοῦ Ἀσσίζι ἐπεδείκνυεν ὁ Πάπας ἐν Ρώμῃ τοὺς θησαυροὺς τοῦ Βατικανοῦ καὶ εἶπε μὲ στόμφον· «Ὑπῆρξεν ἄλλοτε ἐποχή, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ Ἐκκλησία ἠναγκάζετο νὰ λέγῃ· Ἀργύριον καὶ χρυσίον δὲν ἔχω· εὐτυχῶς ὅμως ἐκάμαμεν, ὡς βλέπεις, μερικὰς προόδους ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.» Εἰς τοῦτο ὁ ἅγ. Φραγκῖσκος ἀπήντησε· «Βεβαίως, ἀλλ' ὅταν ἡ Ἐκκλησία ἦτο εἰς θέσιν νὰ λέγῃ, Ἀργύριον καὶ χρυσίον δὲν ἔχω, ἦτο εἰς θέσιν ὡσαύτως νὰ λέγῃ εἰς τὸν παραλυτικόν· Ἆρον τὸν κράββατόν σου καὶ περιπάτει!» Ἡ ὑλικὴ εὐημερία, ἂν καὶ θεωρεῖται ποθητὴ ὑπὸ πολλῶν ἐκκλησιῶν, οὐδέποτε εἶναι ὁ γνώμων τῆς πνευματικῆς ζωῆς ἐκκλησίας τινός. Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ὀφείλει νὰ μελετᾷ προσεκτικῶς τὸ πρόγραμμα τοῦ Χριστοῦ διὰ νὰ βλέπῃ ἂν πράγματι ἐκπληροῖ τὴν ἀποστολήν, εἰς ἣν ὁ Χριστὸς ἀφιέρωσε τὴν ζωήν Του — ***τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου πρὸς τοὺς πτωχούς.*** «Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, διότι αὐτῶν εἶναι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν». Ὅσον δὲ ταχύτερον ἀναγνωρίσωμεν τὴν πτωχείαν μας, τόσον πλησιέστερον θὰ ἤμεθα πρὸς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ὅταν ὁ Ἰωάννης ὁ Βαπτιστὴς ἔστειλεν ἐκ τῆς φυλακῆς πρὸς τὸν Χριστὸν νὰ μάθῃ ἂν Αὐτὸς ἦναι ὁ Μεσσίας ἢ ὄχι, τί τῷ ἀπήντησεν ὁ Κύριος ὡς ἀπόδειξιν τῆς Μεσσιανικῆς Αὐτοῦ ἰδιότητος; «Πτωχοὶ εὐαγγελίζονται.» Τί δικαίωμα ἔχομεν ἡμεῖς νὰ καυχώμεθα δι' ὅσα ἀγαθὰ ἔχομεν (ὑλικά, διανοητικὰ ἢ πνευματικά), ἐὰν ὀνομάζωμεν ἑαυτοὺς ὀπαδοὺς Ἐκείνου, ὅστις «πλούσιος ὤν, ἐπτώχευσε διὰ σᾶς, διὰ νὰ πλουτήσητε σεῖς μὲ τὴν πτωχείαν Αὐτοῦ» (Β´ Κορινθ. η´ 9); Τὰ μόνα πλούτη, τὰ ὁποῖα ὡς Χριστιανοὶ δυνάμεθα νὰ ἀξιώσωμεν, εἶναι ὁ πλοῦτος τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, ὃν χαρίζει ἀφθόνως εἰς τοὺς πιστεύοντας.

2) Τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ εἶναι ὡσαύτως ***εὐαγγέλιον θεραπείας καὶ ἰάσεως***. «Νὰ ἰατρεύσω τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν, νὰ κηρύξω πρὸς τοὺς τυφλοὺς ἀνάβλεψιν.» Πρέπει νὰ ἐννοήσωμεν ταῦτα ὑπὸ πνευματικὴν ἔννοιαν. Οἱ Χριστιανοὶ πρέπει νὰ παρηγορήσουν καὶ νὰ ἐγκαρδιώσουν τοὺς συντετριμμένους καὶ ἀπηλπισμένους τοῦ κόσμου τούτου, δεικνύοντες πρὸς αὐτοὺς ἐκείνην τὴν συμπάθειαν καὶ ἀγάπην, ἣν καὶ ὁ Χριστὸς πάντοτε ἐδείκνυε. Πρέπει νὰ φέρουν θεραπείαν καὶ ἀνάβλεψιν εἰς τοὺς πνευματικῶς ***τυφλούς***, ἀφαιροῦντες ἀπὸ τοὺς ὀφθαλ-

μούς των τὰ λέπη τῆς ἀγνοίας καὶ ἀπιστίας καὶ δεικνύοντες εἰς αὐτοὺς τὸν ἀληθῆ χαρακτῆρα τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ καὶ σωματικῶς ὀφείλουν οἱ Χριστιανοὶ νὰ θεραπεύουν τοὺς πάσχοντας, ὅπου καὶ ὅπως δύνανται, διότι τοῦτο ἔκαμνε καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν. Ἡ θεραπεία τοῦ σώματος δὲν εἶναι ἴσως ἄσχετος πρὸς τὴν θεραπείαν τῆς ψυχῆς. Καὶ πάντως τὸ πολύτιμον καὶ εὐγενὲς ἔργον τῶν σημερινῶν ἰατρῶν ἱεραποστόλων μεταξὺ τῶν εἰδωλολατρῶν καὶ ἀπίστων εἶναι μίμησις τοῦ θεραπευτικοῦ ἔργου τοῦ Σωτῆρος, ὅτε ἦτο ἐπὶ τῆς γῆς. Ὁ δὲ εὐσεβὴς ἰατρός, ὅστις δύναται νὰ ὁδηγήσῃ τὸν ἀσθενοῦντα σωματικῶς οὐ μόνον εἰς τὴν σωματικὴν θεραπείαν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν πνευματικὴν τοιαύτην, φέρει διπλῆν εὐλογίαν εἰς τὸν ἀσθενῆ καὶ ἐκπληροῖ διπλοῦν καθῆκον. Τὸ τέλειον Χριστιανικὸν Εὐαγγέλιον εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον θεραπεύει ὅλας τὰς ἀνάγκας τοῦ ἀνθρώπου.

3. Πάλιν, ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ πρόγραμμα Αὐτοῦ κηρύττει ***Εὐαγγέλιον ἐλευθερίας.*** «Νὰ κηρύξω πρὸς τοὺς αἰχμαλώτους ἐλευθερίαν, νὰ ἀποστείλω τοὺς συντεθλασμένους ἐν ἐλευθερίᾳ.» Τὸ κήρυγμα τοῦτο τοῦ Ἠσαΐου ἀπηυθύνετο πρὸς τοὺς Ἰσραηλίτας ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ καὶ παρεῖχεν εἰς αὐτοὺς τὴν ἐλπίδα τοῦ νὰ ἐπανίδουν πάλιν τὰς αὐλὰς τοῦ Κυρίου ἐν Ἱερουσαλήμ. Ὁ Ἰησοῦς δίδει εἰς τὴν προκήρυξιν ταύτην βαθυτέραν καὶ ὑψηλοτέραν ἔννοιαν. Κηρύττει ***ἐλευθερίαν διὰ πάντα τὰ ἔθνη, διὰ πάντας τοὺς ἀνθρώπους,*** ἐλευθέρωσιν ***ἀπὸ ὅλα τὰ δεινά,*** ἀπὸ τὸν Ἰουδαϊκὸν Νόμον, ἀπὸ τὰ φυλετικὰ μίση, ἀπὸ τὰ κακά, τὰ ὁποῖα ἡ ἁμαρτία εἰσήγαγε καὶ καλλιεργεῖ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων.

Ἐν τούτοις, τὸ Εὐαγγέλιον τοῦτο τῆς ἐλευθερίας δὲν φέρει τὸν Χριστιανὸν εἰς κατάστασιν ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς ἀναρχίας. Ἐλευθερούμεθα ἀπὸ τὸν νόμον τῆς ἁμαρτίας, ἀλλ' ὑπαγόμεθα ὑπὸ τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ. Λυτρούμεθα ἀπὸ τὸν ζυγὸν τῆς ἁμαρτίας, ἀλλὰ λαμβάνομεν ἐφ' ἡμᾶς τὸν ζυγὸν τοῦ Χριστοῦ, ὅστις εἶναι ἐλαφρὸς καὶ εὐχάριστος. Ἡ ὑποδούλωσίς μας εἰς τὸν Χριστὸν εἶναι ἡ ὑψίστη ἐλευθερία, διότι εἶναι ***ἑκουσία ὑποταγὴ εἰς τὸν νόμον τῆς ἀγάπης.*** Ὁ Παῦλος, ὁ μέγιστος ἴσως κῆρυξ τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας, ὃν ἐγνώρισεν ἡ Ἐκκλησία, διαρκῶς γράφει περὶ τῆς «ἐλευθερίας, δι' ἧς ἠλευθέρωσεν ἡμᾶς ὁ Χριστός»· ἐν τούτοις ἀγαπᾷ νὰ ὑπογράφεται «δοῦλος Ἰησοῦ Χριστοῦ». Οὕτω καὶ ἡμεῖς ὡς Χριστιανοί, χαίροντες ἐπὶ τῇ ἐλευθερίᾳ ταύτῃ, τασσόμεθα ἑκουσίως καὶ εὐχαρίστως ὑπὸ τὴν κυριότητα Ἐκείνου, ὅστις ἐξηγόρασε καὶ ἀπελύτρωσεν ἡμᾶς διὰ τοῦ τιμίου Αὐτοῦ αἵματος.

4. «Νὰ κηρύξω εὐπρόσδεκτον Κυρίου ἐνιαυτόν.» Τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ εἶναι εὐαγγέλιον ὄχι μόνον παρούσης, ἀλλὰ καὶ ***μελλούσης σωτηρίας.*** Ἡ ἰδέα, ἣν ἐκφράζει ἡ ἀνωτέρω φρᾶσις, εἶναι ἰδέα τῆς Παλαιᾶς Οἰκονομίας — ἡ ἐλπὶς μιᾶς ἐνδόξου Μεσσιανικῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ὁ Ἰεχωβᾶ, ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραήλ, θὰ κατήρχετο εἰς τὴν γῆν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Μεσσίου, διὰ νὰ σώσῃ τὸν Ἰσραὴλ ἐκ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ καὶ νὰ φέρῃ εἰς κρίσιν καὶ τιμωρίαν τὰ ἔθνη ἐκεῖνα, ἅτινα κατεπολέμησαν τὸν Ἰσραήλ. Τὴν ἰδέαν ταύτην ὁ Ἰησοῦς εὐρύνει καὶ ἐξευγενίζει, ἐπεκτείνων τὴν σωτηρίαν εἰς πάντας ἐκείνους, οἵτινες ἐκ παντὸς ἔθνους θὰ πιστεύσουν

καὶ θὰ ὑποταχθοῦν εἰς τὸν Θεὸν ἐν τῷ προσώπῳ Αὐτοῦ, προκηρύσσων δὲ τὴν κρίσιν καὶ κατάκρισιν πάντων, ὅσοι θὰ ἀπορρίψουν Αὐτόν. Τὸ μέλλον εἶναι πλῆρες ἐλπίδος διὰ τοὺς «ἐν Χριστῷ,» τοὺς συνταυτίσαντας ἑαυτοὺς μὲ τὸν Χριστὸν καὶ τὰς διδασκαλίας Αὐτοῦ. Δι' ἐκείνους ὅμως, οἵτινες ἀρνοῦνται νὰ συνταυτίσουν ἑαυτοὺς μὲ Αὐτόν, οἵτινες ἀπορρίπτουν τὴν πρόσκλησίν Του, παρακούουν εἰς τὸν νόμον Του, καὶ ἀδιαφοροῦν πρὸς τὸ θέλημά Του, τὸ μέλλον θὰ φέρῃ *κρίσιν*. Τοῦτο εἶναι τὸ Εὐαγγέλιον, ὅπερ ὁ Χριστὸς ἐκήρυξε, καὶ δὲν θὰ ἤμεθα πιστοὶ κήρυκες Αὐτοῦ, ἐὰν ἠθέλομεν τὸ ἀποσιωπήσει.

Ἐν τούτοις, ὡς λέγει ὁ Παῦλος, «ἡ ἀγάπη πάντα ἐλπίζει». Τὸ μέλλον δὲν ἀπόκειται εἰς ἡμᾶς νὰ κρίνωμεν, οὐδὲ δυνάμεθα νὰ προΐδωμεν τὸ τέλος ἀπὸ τοῦδε. Δυνάμεθα μόνον νὰ κηρύττωμεν τὴν ἀλήθειαν τὴν ἐν Χριστῷ μὲ ζῆλον καὶ εἰλικρίνειαν καὶ ἀγάπην.

Ζῶμεν εἰς ἡμέρας σπουδαίας. Οὐδέποτε ὑπῆρξε στιγμὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ κόσμου, καθ' ἣν τὰ ἔθνη τῆς γῆς εἶχον τόσην ἀνάγκην τοῦ Εὐαγγελίου, ὅσην τὴν σήμερον. Παντοῦ βλέπομεν τὰ πνεύματα ἀνήσυχα. Ἐν Κίνᾳ, Ἰνδίαις, Ἀφρικῇ, Τουρκίᾳ, παλαιαὶ ἕξεις, συνήθειαι καὶ θρησκεύματα, σαλεύονται διὰ τῆς εἰσροῆς νέων ἰδεῶν καὶ φιλελευθέρων λαοκρατικῶν ἀρχῶν καὶ τῆς Χριστιανικῆς ἀρχῆς τῆς ἀδελφότητος πάντων ἀνθρώπων. Πιστεύομεν ὅτι ὁ Θεὸς τοῦ παρελθόντος θὰ ἦναι καὶ Θεὸς τοῦ μέλλοντος — ὅτι αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ ἡ χεὶρ διευθύνει πάσας τὰς μεγάλας ροπὰς ὑπὲρ βελτιώσεως, διαφωτίσεως, ἐκπολιτίσεως καὶ ἐκχριστιανισμοῦ τῶν λαῶν τῆς γῆς. Πιστεύομεν ὅτι ὁ Θεὸς ἡμῶν εἶναι Θεὸς ἀήττητος, Ὅστις ἐν καιρῷ θὰ καθυποτάξῃ εἰς Ἑαυτὸν τὰ πάντα καὶ ὅτι ἡ παροῦσα ἀναστάτωσις καὶ ἀγωνία τοῦ κόσμου εἶναι ἁπλῶς σημεῖον τῆς προσεχοῦς ἐνδόξου ἀναγεννήσεως τῆς ἀνθρωπότητος. «Ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται» ὑπὸ τῶν ἐθνῶν τῆς γῆς, ὅσον οὐδέποτε ἄλλοτε ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Ὁ θερισμὸς εἶναι ἐγγύς. Ἀλλὰ ποῦ εἶναι οἱ ἐργάται τοῦ θερισμοῦ; Ποῦ εἶναι οἱ ἄνδρες καὶ αἱ γυναῖκες, διὰ τῆς ἀφωσιωμένης καὶ δραστηρίας ἱεραποστολικῆς ἐργασίας τῶν ὁποίων θὰ διδαχθοῦν Χριστιανικὰς ἀρχὰς καὶ ἀληθείας ἐκεῖνοι, οἵτινες εἶναι ἕτοιμοι νὰ δεχθοῦν νέας ἰδέας καὶ νέαν ἰδεολογίαν; Τοῦτο εἶναι τὸ ἔργον, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ Θεὸς καλεῖ ἕνα ἕκαστον φέροντα τὸ ὄνομα τοῦ Χριστιανοῦ —ἕκαστος εἰς τὸν κύκλον του, ἀναλόγως τῶν πνευματικῶν του δυνάμεων καὶ τῶν εὐκαιριῶν του, νὰ κηρύξῃ τὸ μέγα πρόγραμμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, μὲ τὴν βεβαιότητα ὅτι αἱ ἀρχαὶ τοῦ προγράμματος τούτου ἀφεύκτως θὰ ἐπικρατήσουν.

J. R. Brewster

ΓΛΥΚΕΙΑΙ ΕΛΠΙΔΕΣ

«Πάντα συνεργοῦσιν εἰς τὸ ἀγαθὸν διὰ τοὺς ἀγαπῶντας τὸν Θεόν.» ('Ρωμ. η'. 28).

Εἰς τὰς Χριστιανικὰς κοινωνίας ὑπάρχουν δύο εἰδῶν Χριστιανοί· ἐκεῖνοι, οἵτινες κατὰ παράδοσιν ἀποδέχονται τὸ περιεχόμενον τοῦ Χριστιανισμοῦ, καὶ ἐκεῖνοι, οἵτινες ᾐσθάνθησαν τὴν ζωτικότητα αὐτοῦ καὶ θεωροῦν αὐτὸν ὡς ἓν πρᾶγμα, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐξαρτᾶται ὁλόκληρος ἡ ζωή των. Διὰ τοὺς πρώτους, ὅ,τι εἶναι αἱ διάφοροι συνθῆκαι τῆς ζωῆς, ὑπὸ τὰς ὁποίας τυχαίως εὑρέθησαν, τοιουτοτρόπως καὶ ὁ Χριστιανισμὸς εἶναι δι' αὐτοὺς μία θρησκεία, τὴν ὁποίαν κατὰ συνθήκην ἀκολουθοῦν, ἀκριβῶς ὅπως θὰ ἠκολούθουν κάθε ἄλλην θρησκείαν, ἂν ἄλλοι ὅροι τῆς ζωῆς συνέτρεχον εἰς τοῦτο. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ δὲν ἔλαβον τίποτε ἀπὸ τὸν κατὰ παράδοσιν Χριστιανισμόν των καὶ δὲν ἔχουν καὶ αὐτοὶ τίποτε νὰ δώσουν εἰς αὐτόν. Δὲν ἔλαβον ἀπὸ τὴν θρησκείαν οὐδὲ τὴν παραμικρὰν θέρμανσιν εἰς τὴν καρδίαν των, καὶ δὲν ᾐσθάνθησαν διὰ τὸν Χριστιανισμὸν οὐδὲ τὸν ἀσθενέστερον παλμόν. Ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς Χριστιανοὺς γίνονται μετὰ ταῦτα οἱ μεγάλοι ἄπιστοι, οἵτινες οὐδέποτε ἐδοκίμασαν τὴν εὐωδίαν τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ ἀρνοῦνται καὶ τὰ ἄνθη του. Διὰ τοὺς Χριστιανοὺς τούτους ἡ ζωὴ εἶναι αἴνιγμα ἄλυτον, τοῦ ὁποίου ἀγνοοῦν τελείως τὴν ἔκβασιν. Οἱ Χριστιανοὶ οὗτοι, μὴ γνωρίζοντες τίποτε περὶ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, δὲν ἔχουν νὰ δώσουν καμμίαν ἐξήγησιν τῶν ὅσα συμβαίνουν εἰς τὸν κόσμον.

Ὅλως τὸ ἐναντίον συμβαίνει μὲ ἐκείνους, οἵτινες ἐγνώρισαν καὶ ἐδέχθησαν τὸν Χριστιανισμὸν ὡς τὸ μεγαλύτερον δῶρον, μὲ τὸ ὁποῖον ὁ Θεὸς ἐπροίκισε τὴν ἀνθρωπότητα, ζοῦν δι' αὐτοῦ καὶ ἐμπνέονται ἀπὸ αὐτόν. Δι' αὐτοὺς (ὢ εὐλογημένη μειονότης!) ὁ κόσμος δὲν εἶναί τι ἄγνωστον· αἱ περιπέτειαι τῆς ζωῆς, αἱ ἀκαταστασίαι αἱ ὁποῖαι διαρκῶς ἐμφανίζονται ἐνώπιόν μας καὶ ὅσα ταράττουν τοὺς πολλοὺς καὶ γίνονται ἀφορμαὶ τῆς ἀπογοητεύσεως καὶ ἀποθαρρύνσεως αὐτῶν, πάντα ταῦτα διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς τοῦ Θεοῦ δὲν εἶναι βαρεῖς ὄγκοι, οἱ ὁποῖοι κατασυντρίβουν πᾶν ὅ,τι εὕρουν ἐνώπιόν των. Διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς τούτους, πᾶν ὅ,τι δὲν εἶναι μειδίαμα τῆς Θείας ἀγάπης ἀποτελεῖ παιδαριώδη ἀπειλήν, ἡ ὁποία καμμίαν ἰσχὺν δὲν ἔχει κατ' αὐτῶν. Τοὐναντίον, διὰ τῶν εὐλογιῶν Ἐκείνου, ὅστις βραβεύει τὴν ἀπόφασίν μας τοῦ νὰ συνταυτίσωμεν τὴν τύχην μας μὲ τὴν ὑπηρεσίαν Του, αἱ δυσκολίαι τοῦ βίου γίνονται βαθμίδες, διὰ τῶν ὁποίων ἀνερχόμεθα ὑψηλότερον ἐπὶ τῆς κλίμακος, ἀπὸ τῆς ὁποίας βλέπομεν περισσότερον τὸ κάλλος τοῦ Θείου μεγαλείου. Ἰδοὺ διατὶ τὸ χωρίον, τὸ ὁποῖον ἐλάβομεν ὡς θέμα τῆς μελέτης μας, λέγει ὅτι ***πάντα συνεργοῦσιν εἰς τὸ ἀγαθὸν διὰ τοὺς ἀγαπῶντας τὸν Θεόν.*** *Πράγματι ὁ τοιοῦτος εἰλικρινὴς Χριστιανὸς οὐδόλως ἔχει νὰ παραπονῆται δι' ὅσα δυσάρεστα τοῦ συμβαίνουν. Τὸ τέρμα, πρὸς τὸ ὁποῖον ὁ Χριστιανὸς κατευθύνεται, εἶναι ἕν : νὰ φθάσῃ εἰς τὸν Θεόν· ὁ δὲ βίος αὐτοῦ εἶναι τὸ περιπετειῶδες ἢ καὶ γαλήνιον ταξείδιον*

τὸ ὁποῖον ἔχει νὰ διανύσῃ ἕως οὗ φθάσῃ εἰς τὸ τέρμα τοῦτο. Δι' αὐτὸν ἡ ζωὴ εἶναι τὸ πέλαγος, (ἤρεμον ἢ καὶ τρικυμιῶδες ἢ ταὐτοχρόνως ἀμφότερα) τὸ ὁποῖον εἶναι ὑπόχρεως νὰ διασχίσῃ ἵνα φθάσῃ εἰς τὴν χώραν ἐκείνην, πρὸς τὴν ὁποίαν κατευθύνονται οἱ πόθοι του. Εἰς τὸ ταξείδιον τοῦτο τοῦ βίου μία μόνον μεγάλη διαφορὰ ὑπάρχει μεταξὺ τοῦ Χριστιανοῦ καὶ τοῦ κοσμικοῦ ἀνθρώπου—ὅτι ἐν ᾧ πολλάκις τὸ πλοῖον τοῦ κοσμικοῦ κατασυντρίβεται ὑπὸ τῶν κυμάτων καὶ τοιουτοτρόπως πηγαίνουν εἰς μάτην ὅλοι οἱ κόποι, οἱ μόχθοι, οἱ κίνδυνοι καὶ αἱ στερήσεις εἰς τὰς ὁποίας ὑπεβλήθη ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, διὰ τὸν Χριστιανὸν τὸ ναυάγιον εἶναι ἀδύνατον, διότι τὸ πηδάλιον τῆς ζωῆς του κρατεῖ ὁ Θεός, τὴν δὲ ὁρμὴν τῶν κυμάτων συγκρατεῖ Ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου ἡ ἐξουσία εἶναι ἄπειρος καὶ πανταχοῦ παροῦσα (Ματθ. 28, 18).

Διὰ ποίους ὅμως συντρέχουσιν εἰς τὸ ἀγαθόν; Τὸ ἐδάφιον μᾶς τὸ λέγει : ***διὰ τοὺς ἀγαπῶντας τὸν Θεόν.*** *Ἑπομένως αὐτοὶ τίποτε δὲν ἔχουν νὰ φοβηθοῦν, διότι, ὅ,τιδήποτε δυσάρεστον καὶ ἂν τοὺς συμβῇ, ἔχουν τὴν πεποίθησιν ὅτι τὰ ἀτυχήματά των δὲν εἶναι καρποὶ ἁμαρτωλῆς ζωῆς, δὲν εἶναι αἱ πληγώνουσαι ἄκανθαι τῶν ζιζανίων τὰ ὁποῖα ἔσπειραν, ἀλλ' εἶναι περιπέτειαι, τὰς ὁποίας παρακολουθεῖ τὸ βλέμμα τοῦ Ἰησοῦ. Ὁ Θεὸς πολλάκις ἐγκαταλείπει τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ ἀγρίου πελάγους τῆς ἁμαρτίας, καὶ κατασυντρίβονται· οὗτοι ὅμως εἶναι ἐκεῖνοι, οἵτινες δὲν ἐτέθησαν ὑπὸ τὴν πατρικὴν καὶ πάνσοφον Αὐτοῦ ὁδηγίαν, οἱ ὁποῖοι οὐδέποτε ᾐσθάνθησαν τὴν ἀνάγκην τῆς ἀσφαλείας πλησίον Του. Ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς λεγομένους Χριστιανοὺς ἀποδεικνύονται φρονιμώτεροι οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου, οἵτινες προκειμένου διὰ τὰ κοσμικὰ ἀγαθά των γνωρίζουν νὰ ἀσφαλίζουν αὐτὰ κατὰ τὸν γνωστὸν εἰς πάντας τρόπον. Μὲ τοὺς ἀγαπῶντας ὅμως τὸν Θεὸν δὲν συμβαίνει τὸ ἴδιον· ἡ Χριστιανική των πεῖρα ἀποδεικνύει εἰς αὐτοὺς πόσον φρονίμως ἔπραξαν νὰ ἐμπιστευθοῦν τοὺς ἑαυτούς των εἰς τὸν Θεόν. Ἡ ἀσθένεια λοιπόν, ἡ πτωχεία, αἱ δυσμένειαι τῶν περιστάσεων, τὰ δάκρυα, οἱ στεναγμοὶ καὶ ὅ,τι ἄλλο δυσάρεστον συμβαίνει εἰς ἡμᾶς εἶναι μὲν νέφη σκοτεινὰ καὶ πυκνά, τὰ ὁποῖα ὅμως ῥίπτουν ἐπάνω μας ἀφθονίαν εὐλογιῶν, ὅπως ἡ βροχή, εἰς τὴν ὁποίαν μεταβάλλονται τὰ σύννεφα, φέρει ζωὴν καὶ καρποφορίαν εἰς τὴν ὑλικὴν φύσιν. Ἀκόμη καὶ αὐτὰ τὰ ἁμαρτήματα, εἰς τὰ ὁποῖα συχνάκις ἐμπίπτομεν, κατὰ τὸν ἀγῶνα καὶ τὴν τύρβην τῆς ζωῆς μας εἰς τὸν πονηρὸν αὐτὸν κόσμον, καὶ αὐτὰ διὰ τοὺς ἀγαπῶντας τὸν Θεὸν γίνονται πρόξενα καλοῦ, διότι μᾶς διδάσκουν νὰ ἀηδιάζωμεν περισσότερον τὴν ἁμαρτίαν καὶ νὰ μισήσωμεν αὐτήν· γίνονται ἀφορμὴ νὰ ἐξετάζωμεν καλλίτερον τοὺς ἑαυτούς μας ὥστε μετὰ τὴν πτῶσίν μας διὰ τῆς μετανοίας νὰ εὑρεθῶμεν ἱστάμενοι ὑψηλότερον. Ὥστε καὶ αὗται αἱ πτώσεις μας, ὅταν εὐθὺς καὶ ἐκ βάθους καρδίας μετανοῶμεν, συντρέχουν διὰ τοὺς ἀγαπῶντας τὸν Θεὸν πρὸς τὸ ἀγαθόν.*

Ἂν ῥίψωμεν προσεκτικὸν βλέμμα εἰς τὴν κοινωνίαν, θὰ ἴδωμεν ὅτι αἱ πλεῖσται ἀγαθοεργίαι ἐπήγασαν ἀπὸ κάποιον πόνον ἢ λύπην. Ἄπειρα παραδείγματα ἠδυνάμεθα νὰ ἀναφέρωμεν Χριστιανῶν, οἵτινες ἀνεκούφισαν τοὺς περὶ αὐτοὺς ἀνθρώπους,

διότι ᾐσθάνθησαν ὀδύνην ἔκ τινος ἀτυχήματος καὶ ἠθέλησαν νὰ ἐλαφρώσουν τὴν ὀδύνην τῶν ἄλλων διὰ τῆς ἱδρύσεως διαφόρων φιλανθρωπικῶν ἱδρυμάτων πρὸς ἀνακούφισιν τῶν πασχόντων καὶ δυστυχούντων.

Δὲν εἶναι ὅμως μόνον τὰ δυστυχήματα τῆς ζωῆς, τὰ ὁποῖα στρέφονται πρὸς τὸ ἀγαθόν μας· ἡ ἐν τῷ κόσμῳ ζωή μας δὲν εἶναι μόνον κοιλὰς τοῦ κλαυθμῶνος, εἶναι καὶ χλοερὸς λειμών. Δὲν εἶναι μόνον τὰ δάκρυα, τὰ ὁποῖα ῥέουν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς μας, εἶναι καὶ ἡ χαρά, ἥτις πολλάκις πληροῖ τὴν καρδίαν μας. Πρὸς τὸ ἀγαθόν μας συνεργοῦν καὶ αἱ εὐτυχίαι τῆς ζωῆς. Χαρίσματα φυσικά, ὑγεία, πλοῦτος, ἐπιστήμη, τέχναι, ἀποβαίνουν διὰ τοὺς ἀγαπῶντας τὸν Θεὸν μέσα εὐγενεστέρων καὶ ὑψηλοτέρων εὐλογιῶν ὄχι μόνον δι᾿ αὐτούς, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν κύκλον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ζοῦν. Εἰς πόσους λ.χ, ὁ πλοῦτος ἐγένετο τὸ μέσον τοῦ νὰ σταματήσουν πολλοὺς εἰς τὸν κατήφορον τῆς ἁμαρτίας καὶ νὰ τρέψουν αὐτοὺς πρὸς τὸν Θεόν. Πόσοι δὲν ἐξεδαπανήθησαν περιποιούμενοι διὰ τῶν ἰδίων των χειρῶν τὰ ἀνθρώπινα θύματα τῆς ἀσπλάγχνου συγχρόνου κοινωνίας καὶ δὲν ἀνεκούφισαν εἰς τὴν ὑστάτην στιγμὴν τῆς ἀγωνίας των ἀτυχῆ πλάσματα ἀγνοούμενα ὑπὸ πάντων καὶ τὰ ὁποῖα παρουσίασεν εἰς αὐτοὺς ἡ ἀγάπη, ἥτις ἐθέρμαινε τὰς ψυχάς των; Ἰδοὺ πῶς ὁ πλοῦτος διὰ τοὺς ἀγαπῶντας τὸν Θεὸν συνεργεῖ εἰς τὸ ἀγαθόν. ***Διὰ τοὺς ἀγαπῶντας τὸν Θεόν!*** *Ὦ, ναί! δι᾿ αὐτοὺς ἡ εἰς τὴν κακίαν βεβυθισμένη ἀνθρωπότης, αἱ χρεωκοπημέναι κοσμικαὶ κοινωνίαι θὰ μεταβληθοῦν εἰς τὸν δεδοξασμένον ἐκεῖνον κόσμον —τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, πρὸς τὴν ταχυτέραν ἔλευσιν τῆς ὁποίας στρέφονται ὅλοι οἱ πόθοι καὶ οἱ ἀγῶνες αὐτῶν!*

Κωνστ. Σ. Ἀνδρεάδης

ΥΠΟΥΛΟΣ ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑ ΑΝΤΙΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΠΛΑΝΗΣ

«Οἱ Σπουδασταὶ τῶν Γραφῶν».

Ἀπὸ τινος χρόνου κυκλοφοροῦν εὐρύτατα ἐν Ἑλλάδι διάφορα φυλλάδια καὶ ἐφημερίδες ὑπὸ διαφόρους τίτλους, οἷον, «Ὁ χρυσοῦς αἰών», ὁ «Σπουδαστὴς τῶν Γραφῶν» «Ὁ Λόγος τῆς παρουσίας καὶ ἐπιφανείας καὶ ἀποκαλύψεως Ἰησοῦ Χριστοῦ» καὶ τὰ παρόμοια. Ἡ προέλευσις τούτων εἶναι μία, οὐχὶ δὲ νέα, ἀλλὰ παλαιά—εἶναι τὸ ἄλλοτε καλούμενον ***«Γραφεῖον τῆς Χαραυγῆς τῆς Χιλιετηρίδος»****, τὸ ὁποῖον ἀπὸ δεκαεπταετίας καὶ πλέον λειτουργεῖ ἐν Ἑλλάδι. Πάντα λοιπὸν τὰ δημοσιεύματα ταῦτα καὶ αἱ ἐσχάτως γενόμεναι διαλέξεις μὲ τὸν κτυπητὸν τίτλον «Ἑκατομμύρια ἤδη ζώντων οὐδέποτε θέλουσιν ἀποθανεῖ» ἔχουν μίαν καὶ τὴν αὐτὴν πηγήν. Καὶ εἰς μὲν τὸν πολὺν κόσμον, ὅστις οὔτε παρηκολούθησε τὰς ἀντιχριστιανικὰς δοξασίας τῆς ὁμάδος ταύτης, οὔτε καὶ ἐμελέτησε προσεκτικῶς τὰ*

δημοσιεύματα αὐτῶν, εἶναι ἑπόμενον αἱ δοξασίαι αὗται νὰ προξενήσουν κάποιαν ἐντύπωσιν καὶ νὰ ἐπιφέρουν ἀνατροπὴν καὶ ἀναστάτωσιν τῶν θρησκευτικῶν πεποιθήσεων αὐτοῦ. Καὶ ἀκριβῶς ὁ ὑπὸ τῆς ὑπούλου ταύτης προπαγάνδας ἐπιδιωκόμενος σκοπὸς εἶναι νὰ διασαλεύσῃ πρῶτον τὰς ὑπαρχούσας πεποιθήσεις τοῦ κόσμου, διὰ νὰ τὸν σαγηνεύσῃ εὐκολώτερον μὲ τὰς ἰδικάς της διδασκαλίας. Ὁ γράφων τὰς γραμμὰς ταύτας εἶχεν ἀφορμὴν νὰ συγκρουσθῇ μετὰ τῶν ὀπαδῶν τῆς λεγομένης «Χαραυγῆς τῆς Χιλιετηρίδος» ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς, ἀφ' ἧς κατῆλθον εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ νὰ τοὺς παρακολουθήσῃ ἐκ τοῦ πλησίον, συζητῶν καὶ δημοσιεύων περὶ αὐτῶν ἀρκετὰ κατὰ τὸ παρελθόν. Ἀπέναντι δὲ τῆς νέας καὶ μᾶλλον ὑπούλου προπαγάνδας των σήμερον, εὐχαρίστως ἀναλαμβάνει, κατὰ παράκλησιν πολλῶν, νὰ πράξῃ τὸ ἴδιον καὶ πάλιν χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ «Ἀστέρος.»

Οἱ λεγόμενοι λοιπὸν «Σπουδασταὶ τῶν Γραφῶν», ἢ ὀπαδοὶ τῆς «Χαραυγῆς τῆς Χιλιετηρίδος», εἶναι μία θρησκευτικὴ αἵρεσις στηριζομένη δῆθεν ἐπὶ τῶν Γραφῶν καὶ ἑρμηνεύουσα αὐτὰς κατὰ τρόπον σύμφωνον πρὸς ὡρισμένας ἀποκρυσταλλωμένας δοξασίας των, αἱ ὁποῖαι ὁμοιάζουν πολὺ πρὸς τὰς δοξασίας τοῦ Ἀρείου μὲ ἀνάμιξιν Χιλιασμοῦ πρωτοφανοῦς μορφῆς.

Αἱ κυριώτεραι δοξασίαι των εἶναι:

1) Ἄρνησις τῆς Τριαδικῆς ὑποστάσεως τοῦ Θεοῦ.

2) Ἄρνησις τῆς θεότητος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

3) Ἄρνησις τῆς προσωπικότητος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

4) Ἄρνησις τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς,

5) Ἄρνησις τῆς τιμωρίας τῶν ἁμαρτωλῶν ἐν τῇ κολάσει. Κηρύσσεται ἐκμηδένισις τῶν ἀσεβῶν, οὐχὶ αἰώνιος κόλασις.

6) Παροχὴ πρὸς τοὺς ἁμαρτωλοὺς δευτέρας εὐκαιρίας πρὸς σωτηρίαν κατὰ τὴν Χιλιετηρίδα.

7) Καθορισμὸς τοῦ χρόνου τῆς δευτέρας παρουσίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ —ὁμοῦ μετ' ἄλλων διδασκαλιῶν δευτερευούσης μᾶλλον σημασίας.

*Τὸ τελευταῖον τοῦτο σημεῖον, ἤτοι ὁ καθορισμὸς τοῦ χρόνου τῆς δευτέρας τοῦ Κυρίου παρουσίας, ὑπῆρξεν ἀρχικῶς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἔδωκεν εἰς τὸ ὅλον σύστημα τὴν ὀνομασίαν «**Χαραυγὴ τῆς Χιλιετηρίδος**». Ἡ παρουσία τοῦ Κυρίου ἐθεωρεῖτο ἐγγὺς καὶ ἑπομένως ὁ χρόνος ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τῶν δοξασιῶν τούτων μέχρι τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου (ἤτοι τῆς χιλιετηρίδος) ὠνομάσθη **Χαραυγή**.*

*Ἀφίνοντες πρὸς στιγμὴν τὰ λοιπά, λέγομεν ὅτι ἀκριβῶς ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου, οἱ ὀπαδοὶ τῆς «Χαραυγῆς» ἔπαθον δεινὴν γελοιοποίησιν. Ὁ ἱδρυτὴς τῆς αἱρέσεώς των Κ. Ρῶσσελ εἶχε κάμει χρονολογικούς τινας ὑπολογισμούς, συμφώνως πρὸς τοὺς ὁποίους κατὰ τὸ ἔτος 1914 θὰ ἐλάμβανε χώραν «τὸ τέλος τῶν βασιλειῶν τοῦ κόσμου» καὶ θὰ ἤρχιζεν ἡ χιλιετὴς βασιλεία τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς γῆς. Ὅταν ἦλθε καὶ ἐπέρασε τὸ 1914 χωρὶς νὰ ἐκπληρωθοῦν αἱ προβλέψεις **αὗται**, οἱ ὀπαδοὶ τοῦ ἐν τῷ μεταξὺ ἀποθανόντος ἀρχηγοῦ, μακρὰν τοῦ νὰ κλονισθοῦν ἐκ*

ἐκ τούτου, ἔκτοτε διαρκῶς ἀναβάλλουν ἀπὸ ἔτος εἰς ἔτος τὴν ἡμερομηνίαν τῆς ἐνάρξεως τῆς «Χιλιετηρίδος» καὶ διαρκῶς διαψεύδονται ὑπὸ τῶν πραγμάτων.

Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς μετὰ τὴν ἀνάστασιν Αὐτοῦ καὶ πρὸ τῆς ἀναλήψεώς του ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τῶν μαθητῶν του, «Κύριε, τάχα ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ ἀποκαθιστάνεις τὴν βασιλείαν εἰς τὸν Ἰσραήλ;» ἀπήντησε ῥητῶς, κατηγορηματικῶς καὶ ἀπεριφράστως ὡς ἑξῆς: «Δὲν ἀνήκει εἰς ἐσᾶς νὰ γνωρίζητε τοὺς χρόνους ἢ τοὺς καιρούς, τοὺς ὁποίους ὁ Πατὴρ ἔθεσεν ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ ἐξουσίᾳ» (Πράξ. α', 6—7).

Ὁ ἀρχηγὸς τῶν Χαραυγιστῶν, στηριζόμενος εἰς ἓν χωρίον τῆ Π. Διαθήκης (Δανιὴλ ιβ'. 10) «Καὶ οὐδεὶς ἐκ τῶν ἀσεβῶν θέλει νοήσει ἀλλ' οἱ συνετοὶ θέλουσι νοήσει» τὰ τῶν ἐσχάτων καιρῶν, δὲν ἠθέλησεν ἁπλῶς νὰ ὁμιλήσῃ περὶ τῆς προσεγγίσεως τῆς ἡμέρας τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου ἀλλὰ καὶ καθώρισεν ἐπακριβῶς τὸν χρόνον τοῦτον, γράφων ῥητῶς· «Ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὴν ἰσχυρὰν ταύτην ἀπόδειξιν ἐκ τῶν Γραφῶν περὶ τῶν καιρῶν τῶν Ἐθνῶν, ἔχομεν τὴν βεβαιότητα ὅτι ἡ τελικὴ λῆξις τῶν βασιλειῶν τοῦ κόσμου τούτου καὶ ἡ πλήρης ἐγκατάστασις τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ θὰ πραγματοποιηθῇ κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1914» (Β'. Τόμος, Κεφ. δ'. σελ.98). Ὑπὸ τὸ ἴδιον δὲ πνεῦμα πάντοτε ὁμιλεῖ ὁ συγγραφεὺς εἰς τὸ κεφάλαιον καὶ τὸν τόμον τοῦτον τῆς «Χαραυγῆς τῆς Χιλιετηρίδος».

Οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Ῥῶσσελ (ὅστις νομίζω ἐπρόφθασε νὰ ἴδῃ τὴν διάψευσιν τῆς προφητείας του ὑπὸ τῶν πραγμάτων) καὶ μετὰ τὸν διαψευσθέντα ἀρχηγόν των ἐξηκολούθησαν νὰ μεταθέτουν διαρκῶς τὸ χρονολογικὸν τοῦτο ὅριον—ἐν πρώτοις ἀπὸ τοῦ 1914 εἰς τὸ 1916, ὅταν δὲ πάλιν διεψεύσθησαν, ἔδωκαν μίαν νέαν παράτασιν πενταετῆ καὶ μετέθεσαν τὸ ὅριον εἰς τὸ 1921· σήμερον παρουσιάζονται ὁρίζοντες τὸ 1925, καὶ ἀκριβῶς διὰ τὴν νέαν ταύτην χρονολογίαν ἐγένοντο ἐφέτος ἐν Ἀθήναις δύο διαλέξεις μὲ τὸν τίτλον «Ἑκατομμύρια ἤδη ζώντων οὐδέποτε θέλουσιν ἀποθάνει» καὶ μία πέρυσιν ὑπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα.

Κατόπιν τῶν ἐπανειλημμένων τούτων διαψεύσεων καὶ μεταθέσεων, πῶς εὑρίσκονται ἁπλοϊκοὶ ἄνθρωποι, πιστεύοντες μετὰ φανατισμοῦ εἰς τοὺς διαψευσθέντας τούτους προφήτας, δὲν δύναμαι νὰ ἐννοήσω. Ἐπίσης μοὶ φαίνεται ἀκατανόητον πῶς οὐδεὶς ἀντελήφθη ὅτι τοιαύτη κατάφορος διάψευσις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶναι αὐτόχρημα ἀσέβεια κατὰ τοῦ προσώπου Αὐτοῦ. Ἀλλὰ βεβαίως ἀφοῦ δὲν ἐσεβάσθησαν τὸ πρόσωπον τοῦ Χριστοῦ ὡς πρὸς τὴν θεότητά Του, δὲν ἔπρεπε νὰ περιμένωμεν νὰ τὸ σεβασθοῦν ὡς πρὸς μίαν τοιαύτην διακήρυξίν Του.

Τὸ ἀψευδὲς στόμα τοῦ Κυρίου μετὰ τὴν ἀνάστασίν Του—ὁπότε κατὰ τὴν δοξασίαν αὐτῶν τῶν ἰδίων, ἐθεοποιήθη ὁ Χριστός—ἐλάλησε καὶ εἶπεν· «Οὐχ ὑμῶν ἐστὶ γνῶναι χρόνους ἢ καιρούς, οὓς ὁ Πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ». Μετὰ τοὺς λόγους τούτους μένει καμμία ἀμφιβολία ὅτι πᾶς ὁ θέλων νὰ πράξῃ τὸ ἀντίθετον θέλει κατασυντριφθῇ ; Τὸ ἔργον τῶν Χριστιανῶν — ἀλλὰ δύνανται νὰ ἦναι Χριστιανοὶ οἱ ἀρνούμενοι πᾶν τὸ Χριστιανικόν ; ἂς μὲ συγχωρήσουν, ἀλλὰ δὲν δύναμαι νὰ τοὺς θεωρήσω Χριστιανούς—τὸ ἔργον, λέγω, τῶν Χριστιανῶν, δὲν εἶναι

νὰ καθορίσουν αὐτοὶ τοὺς χρόνους καὶ τοὺς καιρούς, τοὺς ὁποίους ἀπέκρυψεν ἀπ᾿ αὐτῶν ὁ Κύριος, ἀλλὰ νὰ ἦναι μάρτυρες τῆς ἀναστάσεως Αὐτοῦ καὶ κήρυκες τῆς σωτηρίας ἐν τῷ αἵματι τοῦ Χριστοῦ, κήρυκες τῆς διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἀναγεννήσεως, κήρυκες τοῦ ὅτι «σήμερον εἶναι καιρὸς εὐπρόσδεκτος, σήμερον εἶναι ἡμέρα σωτηρίας». Ἀλλ᾿ ἄνθρωποι ὑποσχόμενοι καὶ κηρύττοντες δευτέρας εὐκαιρίας ἐκεῖθεν τοῦ τάφου πρὸς μετάνοιαν καὶ ἐπιστροφήν, πῶς δύνανται νὰ κηρύξουν τοιαύτας σωτηρίους ἀληθείας; Ἄνθρωποι ἐνδιαφερόμενοι διὰ τοὺς νεκροὺς παλαιῶν καιρῶν καὶ χρόνων, ποῦ θὰ εὕρουν τὸν καιρὸν νὰ μεριμνήσουν διὰ τοὺς ζῶντας τὴν σήμερον—τοὺς ζῶντας ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ καὶ τῇ ἀσωτείᾳ καὶ τῇ ἀπωλείᾳ;

Αὐτοὶ μόνον τοιαύτας γαργαλιστικὰς δοξασίας φροντίζουν νὰ προμηθεύσουν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, αἱ ὁποῖαι εἶναι ἑλκυστικαὶ εἰς τοὺς μὴ πιστεύοντας εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν. Διότι τίς ἄπιστος ἢ ὑλιστὴς ἢ ἄθεος δὲν θὰ ἐδέχετο εὐχαρίστως ἓν δόγμα ἐκμηδενισμοῦ ἢ ἐξοντώσεως, ἀφοῦ ὅλη ἡ ζωή του καὶ ἡ συμπεριφορά του βασίζεται ἐπὶ τῆς ἰδέας ὅτι δὲν ὑπάρχει τίποτε πέραν τοῦ τάφου; Δι᾿ ἕνα τοιαῦτα φρονοῦντα ἄνθρωπον, ὁ τάφος εἶναι τὸ πλέον εὐχάριστον καταφύγιον, τὸ ὁποῖον ἠδύνατο νὰ εὕρῃ.

Προσεχῶς θὰ ἐξετάσωμεν λεπτομερῶς ἄλλας δοξασίας τῶν ὀπαδῶν τῆς ἀντιχριστιανικῆς ταύτης αἱρέσεως.

Π. Γ. Λογγινίδης

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Αἱ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι.

(Συνέχεια)

Ἀφοῦ ἐλύθη τὸ ζήτημα τῆς θεότητος τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἤρχισε νὰ συζητῆται ἡ σχέσις **τῆς θείας καὶ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως** τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Υἱοῦ καὶ Λόγου. Ὁ ***Ἀπολλινάριος*** εἶχε διατυπώσει τὴν ἀλλόκοτον γνώμην ὅτι ὁ Χριστὸς ἐφόρεσε μὲν ἀληθῆ ἀνθρωπίνην σάρκα, ἀλλ᾿ οὐχὶ καὶ τὸ ἀληθὲς ἀνθρώπινον πνεῦμα, ἅτε ὢν αὐτὸς θεῖον πνεῦμα. Τοῦτον ἀντέκρουσεν ὁ Ἀθανάσιος, οἱ δύο Γρηγόριοι καὶ ἰδίως ὁ Μοψουεστίας ***Θεόδωρος***, καὶ τὴν Ἀπολλινάριον ταύτην αἵρεσιν κατεδίκασεν, ὡς εἴδομεν, ἡ Β' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος. Ὁ Θεόδωρος οὗτος ἦτο ὁ κορυφαῖος τῆς λεγομένης σχολῆς τῆς Ἀντιοχείας, τῆς ὁποίας οἱ ὀπαδοὶ ἐτόνιζον τὴν ἀκεραιότητα τῆς ἐν τῷ Θεανθρώπῳ ἀνθρωπίνης φύσεως, ἐνῷ ἡ Ἀλεξανδρινὴ σχολὴ ἐξῆρε μᾶλλον τὴν θείαν φύσιν τοῦ Ἰησοῦ. Ἡ

ἀντίθεσις αὕτη κατέληξεν εἰς τὴν ***Νεστοριανὴν ἔριδα***. Ἀφορμὴν εἰς ταύτην ἔδωκεν ὁ ***Νεστόριος***, ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως (428—436 μ. Χρ.), ὅστις ἔλαβε τὸ μέρος τοῦ πρεσβυτέρου Ἀναστασίου, κηρύξαντος ἀπ' ἄμβωνος κατὰ τῆς ἀποδόσεως τοῦ τίτλου «Θεοτόκος» εἰς τὴν Μητέρα τοῦ Χρισοῦ, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ***αὕτη δὲν ἐγέννησε τὸν Χριστὸν ὡς Θεὸν ἀλλ' ὡς ἄνθρωπον***, ἤτο μὲ ἄλλους λόγους ἡ μήτηρ τοῦ ἀνθρωπίνου καὶ οὐχὶ τοῦ θείου στοιχείου ἐν Αὐτῷ. Διὸ καὶ ὁ Νεστόριος ὠνόμαζε τὴν Μαρίαν «Χριστοτόκον» καὶ διέκρινεν αὐστηρῶς τὰς δύο τοῦ Χριστοῦ φύσεις. Κατ' αὐτοῦ ἀντετάχθη ὁ ***Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρείας***, τεθεὶς ἐπὶ κεφαλῆς τῆς σφοδρᾶς κατὰ τοῦ Νεστορίου ἀντιδράσεως, ἥτις ἐπέμενεν εἰς τὴν τελείαν ἕνωσιν τῶν δύο φύσεων ἐν τῷ Χριστῷ Πρὸς λύσιν τῆς ἔριδος ταύτης, ἥτις ἤρχισε νὰ ἀπειλῇ τὴν εἰρήνην τῆς Ἐκκλησίας, Θεοδόσιος ὁ Β' συνεκάλεσε τὴν ***Γ' Οἰκουμενικὴν Σύνοδον*** ἐν ***Ἐφέσῳ*** (431 μ. Χρ.). Πρὶν δὲ καταφθάσουν οἱ ἐκ Συρίας ἐπίσκοποι, οἵτινες ἦσαν μὲ τὸ μέρος τοῦ Νεστορίου, ἡ Σύνοδος ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Κυρίλλου προσεκάλεσε τὸν Νεστόριον νὰ ἐμφανισθῇ ἐνώπιον αὐτῆς, ἀλλ' οὗτος ἠρνήθη· ὁπότε ἡ Σύνοδος ἔσπευσε νὰ τὸν καταδικάσῃ, ἀποδεχθεῖσα τοὺς ἀναθεματισμοὺς τοῦ Κυρίλλου. Καταφθάσαντες οἱ τῆς Συρίας ἐπίσκοποι, 43 τὸν ἀριθμόν, συνεκρότησαν ἰδίαν σύνοδον, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐκήρυξαν τὴν καθαίρεσιν τοῦ Κυρίλλου. Ὁ Νεστόριος ὑπεστηρίζετο κατ' ἀρχὰς ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος, καὶ ἡ ἔρις ἐξηκολούθησε καὶ μετὰ τὴν ἀπόφασιν τῆς Γ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Μετὰ δύο ὅμως ἔτη ἐπῆλθε συμβιβασμὸς μεταξὺ τῶν δύο θεολογικῶν στρατοπέδων, ὁ δὲ Νεστόριος, ἐγκαταλειφθεὶς παρὰ πάντων καὶ αὐτοῦ τοῦ Θεοδοσίου, καθηρέθη, ἐξωρίσθη καὶ ἀπέθανεν ἐν τῇ ἐξορίᾳ (439 μ.Χρ.). Ἡ θεολογικὴ σχολὴ τῆς Ἐδέσσης μόνη ἐξηκολούθησε νὰ κρατῇ τὴν Νεστοριανὴν ἄποψιν, βαθμηδὸν δὲ ἀπεσύρθη εἰς Περσίαν, ὅπου ἐγκατεστάθη εἰς τὴν ***Νίσιβιν***. Εἰς τὴν Περσίαν οἱ Νεστοριανοὶ εὗρον ὑποστήριξιν ἀπὸ τοὺς βασιλεῖς τῆς χώρας, οἵτινες ἤθελον ὅπως οἱ Χριστιανοὶ ὑπήκοοί των μὴ ἦναι ἐκκλησιαστικῶς συνδεδεμένοι πρὸς τὸ Ρωμαϊκὸν κράτος. Οἱ Νεστοριανοὶ τῆς Περσίας βραδύτερον ἐκλήθησαν ***Χαλδαῖοι***, ἐξηπλώθησαν δὲ καὶ μέχρι τῶν Ἰνδιῶν, ὅπου ἐκλήθησαν καὶ ***Χριστιανοὶ τοῦ Θωμᾶ***. Ἐν γένει οἱ Νεστοριανοὶ μὲ μέγαν ζῆλον ἐκήρυττον τὸν Χριστιανισμὸν εἰς τὰ βάθη τῆς Ἀσίας, ἐκαλλιέργουν δὲ καὶ τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα. Ὑπ' αὐτῶν ἐδιδάχθησαν βραδύτερον καὶ οἱ Ἄραβες τὰ γράμματα.

Ἐν τούτοις, ἡ ἔρις αὕτη, ἡ λεγομένη Νεστοριανή, δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐκσπάσῃ ἐκ νέου ὑπὸ ἄλλην μορφήν. Ὁ ἐν Κων]πόλει ἀρχιμανδρίτης ***Εὐτυχὴς*** ἐδίδασκεν, ἀντιθέτως πρὸς τὸν Νεστοριανισμόν, ὅτι πᾶν ὅ,τι ἀνθρώπινον ὑπῆρχεν ἐν τῷ Χριστῷ ἀπερροφήθη ὑπὸ τῆς θείας Αὐτοῦ φύσεως καὶ μετ' αὐτῆς συνεχωνεύθη εἰς ***μίαν φύσιν***. Τοῦτον κατέκρινεν ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κων]πόλεως ***Φλαβιανὸς*** εἴς τινα μόνιμον «ἐνδημοῦσαν» τοπικὴν σύνοδον αὐτόθι (448). Εἰς τὴν σύνοδον ταύτην ὁ Εὐτυχὴς διεκήρυξε τὴν δοξασίαν του διὰ τῆς ἑξῆς φράσεως : «Ὁμολογῶ μετὰ τὴν ἕνωσιν μίαν φύσιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν».

Ἡ «ἐνδημοῦσα» ἐκείνη σύνοδος καθῄρεσε καὶ ἀφώρισε τὸν Εὐτυχῆ καὶ κατ-

εδίκασε τὴν δοξασίαν του ὡς αἵρεσιν καὶ βλασφημίαν. Τὴν ἀπόφασιν ταύτην συνεμερίσθη ὁ ἐπίσκοπος Ρώμης ***Λέων ὁ Μέγας***· ἀλλ᾽ ὁ Ἀλεξανδρείας ***Διόσκουρος*** ἐνήργησεν ὅπως συγκληθῇ ἐν Ἐφέσῳ σύνοδος ἀμφισβητουμένης οἰκουμενικότητος (449), ἥτις ἐδικαίωσε τὸν Εὐτυχῆ καὶ καθήρεσε τὸν Φλαβιανὸν διὰ τῆς βίας τοῦ ἠρεθισμένου ὄχλου. Ὁ Φλαβιανὸς ἀπέθανε μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐκ τῶν κακώσεων τούτων. Ἀλλ᾽ ὁ μετ᾽ ὀλίγον ἐπισυμβὰς θάνατος τοῦ αὐτοκράτορος Θεοδοσίου τοῦ Β′ (ὑποστηρικτοῦ τοῦ Εὐτυχοῦς καὶ τοῦ Διοσκούρου) ἀνέκοψε τὴν ἐπικράτησιν τῆς Εὐτυχιανῆς μερίδος· καὶ ἡ ***Δ′ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος***, τὴν ὁποίαν ἠναγκάσθη ἡ αὐτοκράτειρα ***Πουλχερία*** νὰ συγκαλέσῃ ἐν ἔτει 451 εἰς ***Χαλκηδόνα*** καὶ εἰς τὴν ὁποίαν παρεκάθησαν περὶ τοὺς 600 ἐπίσκοποι, καθήρεσε τὸν Διόσκουρον καὶ ἀνεθεμάτισε τὸν Εὐτυχῆ. Ἡ ἐν Ἐφέσῳ σύνοδος τοῦ Διοσκούρου ἐθεωρήθη ἔκτοτε ὡς παράνομος καὶ ὠνομάσθη «ληστρικὴ» σύνοδος. *)

Αἱ ἀποφάσεις ὅμως τῆς ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου ἔλαβον μὲν τὴν βασιλικὴν ἐπικύρωσιν καὶ ὑπεστηρίχθησαν διὰ ποινικῶν νόμων, ἀλλὰ δὲν ἔδωκαν τέλος εἰς τὴν ἔριδα. Οἱ πολυάριθμοι ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Παλαιστίνῃ ***Μονοφυσῖται*** δὲν ἠννόησαν νὰ ὑποκύψουν εἰς τὰς ἀποφάσεις ἐκείνας. Ἐν Παλαιστίνῃ ἐξερράγη στάσις ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν μοναχοῦ τινος Θεοδοσίου. Ὅμοιαι ταραχαὶ καὶ ὀχλαγωγίαι ἔλαβον χώραν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ὅπου οἱ μονοφυσῖται μοναχοὶ ἐφόνευσαν τὸν πατριάρχην ***Προτέριον*** καὶ ἐγκατέστησαν εἰς τὴν θέσιν του τὸν ἀρχηγόν των ***Τιμόθεον Αἴλουρον***. Ἐν Ἀντιοχείᾳ ἕτερος μονοφυσίτης, ***Πέτρος ὁ γναφεὺς***, ἐξελέγη διὰ βίας πατριάρχης. Ἀλλὰ πάντας τούτους ταχέως ἐξέβαλεν ὁ αὐτοκράτωρ ***Λέων ὁ Α′***. (457—474), ὀπαδὸς τῆς ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου. Μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ, διεδέχθη αὐτὸν ὁ γαμβρός του ***Ζήνων***, ὃν ἐξεθρόνισεν ὁ Βασιλίσκος (475—477), ὅστις ἦτο φανατικὸς Μονοφυσίτης καὶ ἐξέδωκεν ἐγκύκλιον κατὰ τῶν ὁρισμῶν τῆς Χαλκηδόνος. Ὅταν δὲ μετὰ δύο ἔτη ὁ Ζήνων πάλιν ἀνέκτησε τὸν θρόνον του, ἡ δύναμις τῶν Μονοφυσιτῶν ἦτο τόσον μεγάλη, ὥστε ὁ αὐτοκράτωρ, κατὰ συμβουλὴν τοῦ Ἀκακίου, πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ἐξέδωκε διάταγμα κληθὲν ***Ἑνωτικὸν*** (482), δι᾽ οὗ ἐπεζητεῖτο συμβιβασμός τις τῆς ἔριδος. Τὸ διάταγμα τοῦτο δὲν κατώρθωσε μὲν νὰ συμβιβάσῃ τὰ διεστῶτα μέρη, ἀλλ᾽ ἐγένετο δεκτὸν ὑπὸ μερίδος τινος τῶν Μονοφυσιτῶν τοὺς ὁποίους διῄρεσε καὶ οὕτως ἐνίσχυσε τὴν ὀρθόδο-

---

*) Ὁ ὅρος τῆς ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου ἔχει ὡς ἑξῆς· «Ἑπόμενοι τοῖς ἁγίοις πατράσιν, ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ὁμολογεῖν Υἱόν, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, συμφώνως ἅπαντες ἐκδιδάσκομεν, τέλειον τὸν αὐτὸν ἐν Θεότητι καὶ τέλειον τὸν αὐτὸν ἐν ἀνθρωπότητι, Θεὸν ἀληθῶς καὶ ἄνθρωπον ἀληθῶς τὸν αὐτὸν ἐκ ψυχῆς λογικῆς, ὁμοούσιον τῷ Πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα καὶ ὁμοούσιον τὸν αὐτὸν ἡμῖν κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, κατὰ πάντα ὅμοιον ἡμῖν χωρὶς ἁμαρτίας· πρὸ αἰώνος μὲν ἐκ Πατρὸς γεννηθέντα κατὰ τὴν θεότητα, ἐπ᾽ ἐσχάτων δὲ τῶν ἡμερῶν τὸν αὐτὸν δι᾽ ἡμᾶς καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν ἐκ Μαρίας τῆς Παρθένου τῆς Θεοτόκου κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν Χριστόν, Υἱόν, Κύριον, μονογενῆ, ἐκ δύο φύσεων ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀδιαιρέτως, ἀχωρίστως γνωριζόμενον, οὐδαμοῦ τῆς τῶν δύο φύσεων διαφορᾶς ἀνῃρημένης,» κτλ.

ξον μερίδα ἐμμέσως. Ὁ ἐπίσκοπος Ρώμης Φῆλιξ ἀφ' ἑτέρου ἀπέρριψε τὸ Ἑνωτικόν, ὡς παρεκκλῖνον ἀπὸ τῆς ὀρθοδόξου διδαχῆς, καὶ ἀνεθεμάτισε τὸν Ἀκάκιον· τοιουτοτρόπως δ' ἐπῆλθε πρὸς καιρὸν σχίσμα μεταξὺ τῆς Ἀνατολικῆς καὶ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας, ὅπερ διήρκεσε μέχρι τοῦ ἔτους 519. Τότε ὁ πατριάρχης Κων]πόλεως Ἰωάννης ἐπείσθη ὑπὸ τοῦ ***Ἰουστινιανοῦ***, ἀνεψιοῦ τοῦ αὐτοκράτορος ***Ἰουστίνου***, νὰ ἀποκηρύξῃ τὸ Ἑνωτικὸν καὶ οὕτως ἀποκατεστάθη ἡ ἐπικοινωνία τῶν δύο Ἐκκλησιῶν.

Ἡ τελευταία φάσις τῆς Μονοφυσιτικῆς ἔριδος ἐπηκολούθησε τὴν ἀνάρρησιν τοῦ αὐτοκράτορος ***Ἰουστινιανοῦ*** (527—595), ὅστις ἐπελήφθη τοῦ ἔργου τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς ἑνότητος τοῦ κράτους ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁρισμῶν τῆς Χαλκηδόνος. Ἐν πρώτοις, ἐπεχείρησε νὰ συμβιβάσῃ τὰς δύο μερίδας καὶ πρὸς τοῦτο ἐξέδωκε διάταγμα, ἐγκρῖνον τὴν χρῆσιν ἐν τῇ λειτουργίᾳ τῆς φράσεως «Ὁ ὑπὲρ ἡμῶν παθὼν Θεός,» συνάμα δὲ διέταξε συνελεύσεις καὶ συνδιαλέξεις μεταξὺ ὀρθοδόξων καὶ μονοφυσιτῶν. Ἀλλ' αἱ προσπάθειαι αὗται εἰς οὐδὲν ἀποτέλεσμα κατέληξαν. Κατόπιν ἐπείσθη ὑπὸ τῆς συζύγου του ***Θεοδώρας***, ἥτις ἦτο ὀπαδὸς τοῦ Μονοφυσιτισμοῦ, νὰ συνοψίσῃ εἰς ***τρία κεφάλαια*** τὰ συγγράματα τοῦ Μοψουεστίας Θεοδώρου, τοῦ Θεοδωρήτου καὶ τοῦ Ἴβου καὶ νὰ τὰ ἀποκηρύξῃ ὡς αἱρετικά, τοῦθ' ὅπερ ηὐχαρίστησε τοὺς Μονοφυσίτας. Εἰς τὴν ἀποκήρυξιν ταύτην τῶν ἀρχηγῶν τῆς σχολῆς τῆς Ἀντιοχείας ἐζήτησε νὰ προσχωρήσουν οἱ ἐπίσκοποι. Καὶ οἱ μὲν ἐπίσκοποι τῆς Ἀνατολῆς συνεμορφώθησαν μὲ τὴν βασιλικὴν ἀπαίτησιν, οὐχὶ ὅμως καὶ οἱ τῆς Δύσεως. Ὅπως καταδαμάσῃ τὴν ἀγανάκτησιν τούτων, ὁ αὐτοκράτωρ προσεκάλεσεν εἰς Κωνσταντινούπολιν τὸν ἐπίσκοπον Ρώμης ***Βιγίλιον*** (546) καὶ ἔπεισεν αὐτὸν νὰ κατακρίνῃ καὶ αὐτὸς τὰ τρία κεφάλαια. Ἀλλ' οἱ πλεῖστοι τῶν Δυτικῶν ἐπισκόπων διεμαρτυρήθησαν ἐπὶ τούτῳ, σύνοδός τις μάλιστα ἐν Ἀφρικῇ ἀφώρισε τὸν Βιγίλιον, τοῦθ' ὅπερ τὸν ἠνάγκασε νὰ ἀνακαλέσῃ τὴν πρώτην του ἀπόφασιν. Πρὸς ἐξομάλυνσιν τῶν πραγμάτων ὁ Ἰουστινιανὸς συνεκάλεσε τὴν ***Ε' Οἰκουμενικὴν Σύνοδον*** εἰς Κωνσταντινούπολιν (553), ἥτις κατὰ τὴν ἀπαίτησιν τοῦ αὐτοκράτορος κατεδίκασε τὰς νεστοριανιζούσας διδασκαλίας τῶν τριῶν ἐκείνων Ἀντιοχέων, καθὼς καὶ τὸν Ὠριγένη (ἂν καὶ τοῦτο δὲν εἶναι ἱστορικῶς βεβαιωμένον). Μετὰ διαφόρους ἀντιρρήσεις, ἠναγκάσθη ὁ Βιγίλιος νὰ ὑπογράψῃ τὰς ἀποφάσεις τῆς Συνόδου.

Καὶ εἶναι ἀληθὲς ὅτι αἱ ἀποφάσεις αὗται δὲν κατέπαυσαν τὴν Μονοφυσιτικὴν ἔριδα ἀμέσως. Ἀλλ' εἶχον ὡς ἀποτέλεσμα τὴν διαίρεσιν τῶν Μονοφυσιτῶν εἰς μικρὰς αἱρέσεις μὲ διαφόρων ἀποχρώσεων διδασκαλίας, τοῦθ' ὅπερ ἐπέφερε τὴν βαθμιαίαν παρακμὴν τοῦ Μονοφυσιτισμοῦ. Οὗτος δὲ διαρκῶς καὶ συστηματικῶς καταδιωκόμενος ἔν τε τῇ Ἀνατολῇ καὶ τῇ Δύσει ἀπεμονώθη ἐπὶ τέλους εἰς τὴν ***Κοπτικὴν*** ἐκκλησίαν τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Ἀβυσσινίας, εἰς τὴν Συρίαν καὶ Μεσοποταμίαν καὶ ἐν μέρει εἰς τὴν Ἀρμενικὴν Ἐκκλησίαν.

Καθ' ἣν ἐποχὴν ἡ Ἀνατολὴ ἦτο ἀπησχολημένη μὲ τὰς διαμάχας, ἃς ἐξεθέσαμεν, περὶ τῆς Ἁγίας Τριάδος καὶ τοῦ προσώπου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὴν Δύσιν ἐξ-

ερράγη ἑτέρα ἔρις περὶ τοῦ ***Χριστιανικοῦ δόγματος τῆς χάριτος*** καὶ τῆς σχέσεως αὐτοῦ ***πρὸς τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἀνθρωπίνης σκέψεως καὶ θελήσεως*** ἐν τῷ ἔργῳ τῆς σωτηρίας καὶ ἀναγεννήσεως. Ὁ πρωτεργάτης τῆς ἔριδος ταύτης ἦτο συνάμα καὶ ὁ ἐξοχώτερος τῶν θεολόγων τῆς Δύσεως—ὁ ἱερὸς *Αὐγουστῖνος*. (354—430μ Χρ.). Οὗτος ἐγεννήθη εἰς Ταγάστην, πόλιν τῆς Βορ. Ἀφρικῆς· ἡ μήτηρ του Μονίκη ἦτο εὐσεβὴς Χριστιανὴ καὶ μετέδωκεν αὐτῷ βαθύτατον θρησκευτικὸν ζῆλον ἀπὸ νεαρᾶς ἡλικίας. Κατ᾿ ἀρχὰς ὁ Αὐγουστῖνος ἐσπούδασε τὴν ρητορικήν, παρεσύρθη δὲ πρὸς καιρὸν ὑπὸ τῆς φιλοσοφικῆς ἐρεύνης. Κατὰ πρῶτον προσήγγισε πρὸς τὴν αἵρεσιν τῶν Μανιχαίων, ἀλλὰ μὴ εὑρὼν ἐν αὐτῇ τὴν ἱκανοποίησιν τῆς πνευματικῆς του δίψης, ἐστράφη πρὸς τὸν Νεο-πλατωνισμόν. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ διαψευσθεὶς εἰς τὰς προσδοκίας του, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν μελέτην τῶν Ἱερῶν Γραφῶν, ἥτις καὶ τὸν ὡδήγησεν εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ἐπίγνωσιν τῆς δυνάμεως τῆς Θείας χάριτος, αὕτη δὲ ἡ χάρις ἀπετέλεσε τοῦ λοιποῦ τὸ κέντρον τῆς ζωῆς καὶ τῆς σκέψεώς του. Ἐβαπτίσθη τὸ 387 ὑπὸ τοῦ Ἀμβροσίου, ἐπισκόπου Μεδιολάνων, ἐπιστρέψας δὲ εἰς Ἀφρικὴν ἐχειροτονήθη πρεσβύτερος εἰς τὴν πόλιν Ἵππωνα (392), καὶ τρία ἔτη βραδύτερον ἐξελέγη ἐπίσκοπος τῆς ἐκεῖ ἐκκλησίας. Ἐκεῖ δὲ διῆλθε τὸ ἐπίλοιπον τῆς ζωῆς του θεολογῶν καὶ ἐργαζόμενος ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς Ἐκκλησίας του.

Ὁ Αὐγουστῖνος συνέγραψε πολυάριθμα συγγράμματα, ἐξ ὧν τὰ κυριώτερα εἶναι τὸ ***Περὶ τῆς Πολιτείας τοῦ Θεοῦ*** καὶ αἱ ***Ἐξομολογήσεις*** του. Ὁ κατάλογος τῶν συγγραμμάτων του ἀποδεικνύει ὅτι ἦτο ἀνὴρ εὐρείας μαθήσεως καὶ μεγάλης μορφώσεως, ἐνδιαφερόμενος δι᾿ ὅλα τὰ ζητήματα τῆς ἐποχῆς του. Ὑπῆρξε δεινὸς συζητητὴς καὶ ἑρμηνευτὴς τῶν Γραφῶν. Ὑπερησπίσθη τὸν Χριστιανισμὸν κατὰ τῶν Μανιχαίων καὶ κατεπολέμησε τοὺς Πελαγιανοὺς καὶ Δονατιστάς.

Τὸ θεολογικόν του σύστημα ἀρχίζει μὲ τὸ ἐρώτημα : «Πῶς δύναται ὁ ἁμαρτωλὸς ἄνθρωπος νὰ λάβῃ τὰ μέτρα τὰ ἀναγκαῖα πρὸς ἐπίτευξιν τῆς σωτηρίας του;» Καὶ ἡ ἀπάντησις, ἣν εὗρεν, ἦτο ὅτι μόνον ἡ Θεία χάρις ἐνεργοῦσα εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἁμαρτωλοῦ, δύναται νὰ τὸν κάμῃ ἱκανὸν νὰ θελήσῃ καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν σωτηρίαν του. Κατὰ τὸν Αὐγουστῖνον, ὁ Θεὸς εἶναι ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα. Ὁ ἄνθρωπος ἐπλάσθη κατ᾿ εἰκόνα Θεοῦ ἐλεύθερος, ἀλλὰ διὰ τῆς πτώσεως τοῦ Ἀδὰμ ἀπώλεσε τὴν ἐλευθερίαν ταύτην καὶ κατήντησεν ἀνίκανος νὰ πράξῃ τὸ καλόν. Ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ ἔργον τῆς σωτηρίας καὶ ἐπιστροφῆς τοῦ ἀνθρώπου δὲν εὑρίσκει οὔτε σύμπραξιν οὔτε ἀντίστασιν ἐκ μέρους τῆς πεπτωκυίας ἀνθρωπίνης φύσεως. Εἰσερχομένη εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου, ἀποσπᾷ αὐτὸν ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῆς ἁμαρτίας καὶ τῷ δίδει τὴν πρώτην ὤθησιν πρὸς τὸν Θεόν. Μόνον δὲ μετὰ τὴν ἐνέργειαν ταύτην τῆς χάριτος δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ συνεργασθῇ μὲ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ. Ἀλλ᾿ ἡ Θεία χάρις παρέχεται οὐχὶ εἰς πάντας τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ μόνον εἰς ἐκείνους, οὓς ὁ Θεὸς ἐν τῇ εὐσπλαγχνίᾳ Του προώρισεν ἀπ᾿ αἰῶνος εἰς σωτηρίαν.

Τὸ σύστημα τοῦτο τοῦ Αὐγουστίνου κατεπολέμησε ζωηρῶς ὁ Πελάγιος, σύγχρονος αὐτοῦ, μοναχὸς Βρεττανός, ὅστις ἀναφαίνεται κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 5ου αἰῶνος

ὡς κῆρυξ ἠθικῆς ἀναμορφώσεως. Ὁ Πελάγιος ἦτο ἀνὴρ χαρακτῆρος ἀπαθοῦς, ἄνευ οἱασδήποτε πείρας τοῦ πνευματικοῦ ἀγῶνος κατὰ τῆς ἁμαρτίας, ὃν διέρχονται χαρακτῆρες ὡς ὁ Αὐγουστῖνος. Ὁ Πελάγιος κατ' ἀρχὰς διετύπωσε τὰς ἀντιρρήσεις του πρὸς τὰς ἰδέας τοῦ Αὐγουστίνου τόσον ἐντέχνως, ὥστε δὲν ἐξήγειρε καμμίαν ἀντίδρασιν. Ἀλλ' ἐκέρδησεν ἕνα ὀπαδόν, τὸν ***Καιλέστιον*** (415) ὅστις ὑπῆρξεν ὀλιγώτερον ἐπιφυλακτικός. Ὁ Καιλέστιος ἀμέσως προέβη εἰς διακηρύξεις, αἵτινες ἐξήγειραν τὴν Ἐκκλησίαν. Ἠρνήθη ὅτι διὰ τῆς πτώσεως τοῦ Ἀδὰμ διεφθάρη ἡ ἀνθρωπίνη φύσις. Ἐπίσης ἠρνήθη ὅτι τὸ βάπτισμα τῶν νηπίων συνεπάγεται τὴν ἄφεσιν τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος. Διὰ τὰς διδασκαλίας ταύτας ἐκλήθη ἐνώπιον συνόδου συγκροτηθείσης ἐν Καρχηδόνι τὸ ἔτος 413 καὶ κατεδικάσθη ὡς αἱρετικός.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Πελάγιος, μεταβὰς εἰς Παλαιστίνην καὶ κατηγορηθεὶς ὡς πρεσβεύων τὰς δοξασίας ταύτας, ὡμολόγησεν ἐνώπιον συνελεύσεως πρεσβυτέρων ὅτι τὸ νὰ ζήσῃ τις ἀναμάρτητος ἦτο ἀδύνατον ἄνευ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ· ἐφ' ᾧ καὶ ἠθῳώθη (415). Ἀλλ' οἱ ἐν Ἀφρικῇ ἀντίπαλοί του δὲν ἱκανοποιήθησαν διὰ τῆς ἀθῳώσεως ταύτης· καὶ ἐγκαλέσαντες αὐτὸν εἰς δύο συνόδους (ἐν Καρχηδόνι καὶ ἐν Μιλεύῃ τὸ 416) τὸν κατεδίκασαν, τὴν δὲ καταδίκην ταύτην ἐπεκύρωσεν ὁ Πάπας Ρώμης Ἰννοκέντιος ὁ Α', ὅστις ἀφώρισε καὶ τὸν Πελάγιον καὶ τὸν Καιλέστιον. Ὁ Πελάγιας ἔκαμεν ἔκκλησιν δι' ἀναφορᾶς πρὸς τὸν Πάπαν· ἀλλὰ δευτέρα Σύνοδος γενικωτέρα ἐν Καρχηδόνι τὸ 418 κατεδίκασε τὰς δοξασίας του ἀκόμη ἐντονώτερον.

Τέλος ὁ Πελαγιανισμὸς κατεδικάσθη ὑπὸ τῆς Γ.' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἐν Ἐφέσῳ τὸ 431 μ. Χρ. παρ' ὅλην τὴν σθεναρὰν ὑποστήριξιν τοῦ Ἰουλιανοῦ, ἐπισκόπου Ἐκλάνου. Ἐν τῇ Ἀνατολῇ ὑπῆρχόν τινες συμμεριζόμενοι τὰς ἰδέας τοῦ Πελαγίου (ὡς ὁ Μοψουεστίας Θεόδωρος, ὅστις δὲν παρεδέχετο τὸν θάνατον ὡς ἀ-ἀποτέλεσμα τῆς ἁμαρτίας, καὶ ὁ Θεοδώρητος, ὅστις ἠρνεῖτο τὸ προπατορικὸν ἢ κληρονομικὸν ἁμάρτημα)· οἱ πλεῖστοι ὅμως τῶν Ἀνατολικῶν ἀπέκρουον καὶ τὸν Πελαγιανισμὸν καὶ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Αὐγουστίνου καὶ ἠκολούθησαν μέσην τινὰ ὁδόν, παραδεχόμενοι ὅτι ἡ πτῶσις τοῦ Ἀδὰμ ἐπέφερεν ἐξασθένησίν τινα τῆς ἀνθρωπίνης θελήσεως. Ἀλλὰ καὶ ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία οὐδέποτε ἀπεδέχθη φανερῶς καὶ εἰλικρινῶς τὴν ὅλην διδασκαλίαν, τοῦ Αὐγουστίνου ἂν καὶ διάφοροι σύνοδοι, ὡς εἴδομεν, εἶχον ἀποφανθῇ ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ τὸν ἀντικρούσῃ. Τόσον μεγάλη ἦτο ἡ ἐπιβολὴ καὶ τὸ γόητρόν του, ὡς ἐκ τῆς μεγάλης του εὐσεβείας καὶ μαθήσεως.

Αἱ ὑπολειπόμεναι δύο Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι — ἡ ***ἕκτη*** (ἐν Κωνσταντινουπόλει 681 μ. Χρ.), ἥτις καταδίκασε τὴν αἵρεσιν τῶν Μονοθελητῶν, καὶ ἡ ***ἑβδόμη*** (ἐν Νικαίᾳ 787 μ. Χρ.), ἥτις ἀνεστήλωσε τὰς εἰκόνας καὶ ἐθέσπισε τὴν προσκύνησιν αὐτῶν, ἀνήκουν εἰς τὴν ἑπομένην περίοδον, ἔνθα θὰ γίνῃ περὶ αὐτῶν λόγος.

(ἀκολουθεῖ).

ΑΝΕΚΤΗ Ή ΕΛΕΥΘΕΡΑ;

Μέχρι σήμερον ἀπεφύγομεν νὰ λάβωμεν μέρος εἰς τὴν συζήτησιν, ἥτις ἀπησχόλησε τόσας συνεδριάσεις τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως, ἐπὶ τοῦ 1ου ἄρθρου τοῦ Συντάγματος, καὶ ἰδίως ἐπὶ τῆς φράσεως «πᾶσα δὲ ἄλλη γνωστὴ θρησκεία εἶναι ἀνεκτή». Καὶ ἐπράξαμεν τοῦτο, διὰ νὰ μὴ δώσωμεν λαβὴν εἰς μερικοὺς φανατικοὺς νὰ ἐκτρέψουν τὴν συζήτησιν ταύτην εἰς ἔριδα καὶ ἐπίθεσιν καθ᾽ ἡμῶν τῶν ἑτεροδόξων Χριστιανῶν τῆς Ἑλλάδος, ἐνῷ τὸ ζήτημα εἶναι πολὺ εὐρύτερον καὶ σοβαρώτερον. Ἀφοῦ ὅμως ἡ συζήτησις αὕτη παρατείνεται καὶ ἔλαβον μέρος εἰς αὐτὴν καὶ οἱ Μουσουλμᾶνοι καὶ οἱ Ἰσραηλῖται συμπολῖται ἡμῶν, δὲν βλέπομεν τὸν λόγον τῆς περαιτέρω σιωπῆς ἐκ μέρους ἡμῶν τῶν σχετικῶς εὐαρίθμων Ἑλλήνων πολιτῶν τοῦ Εὐαγγελικοῦ ἢ Διαμαρτυρομένου δόγματος.

Συζητεῖται κυρίως ἐὰν ἡ φρᾶσις «πᾶσα δὲ ἄλλη γνωστὴ θρησκεία εἶναι **ἀνεκτὴ**» δὲν πρέπει νὰ τροποποιηθῇ, ἀντικαθισταμένης τῆς λέξεως «**ἀνεκτὴ**» διὰ τοῦ «**ἐλευθέρα**». Καὶ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου διῃρέθησαν αἱ γνῶμαι ἐν τῇ Ἐθνουνελεύσει καὶ μέχρι τῆς ὥρας, καθ᾽ ἣν τίθεται τὸ φύλλον μας ἐπὶ τοῦ πιεστηρίου, καμμία ἀπόφασις δὲν ἔχει ληφθῇ. Οἱ Μουσουλμᾶνοι καὶ Ἰσραηλῖται πληρεξούσιοι ἐζήτησαν νὰ τεθῇ ἡ λέξις «ἐλευθέρα». Ὁ κ. Γούναρης κατέκρινε τὴν συζήτησιν, ἥτις κατ᾽ αὐτὸν ἐδημιούργησε ζήτημα ἀνύπαρκτον, καὶ προσεπάθησε νὰ ἀποδείξῃ ὅτι «ἀνεκτὸς» καὶ «ἐλεύθερος» εἶναι ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα. Ὥστε προσκαλοῦνται ὅλοι, ὅσοι ἔχουν λεξικά, νὰ σβύσουν παντοῦ τὰς λέξεις «ἐλεύθερος» καὶ «ἐλευθερία» καὶ νὰ γράψουν ἀντ᾽ αὐτῶν «ἀνεκτὸς» καὶ «ἀνοχή». Καὶ εἰς τὸ 13ον ἄρθρον τοῦ Συντάγματος, ἡ ὡραία περικοπὴ ἥτις λέγει ὅτι «πᾶς ἀργυρώνητος ἢ δοῦλος παντὸς γένους καὶ πάσης θρησκείας εἶναι **ἐλεύθερος** ἅμα πατήσῃ ἐπὶ Ἑλληνικοῦ ἐδάφους,» πρέπει νὰ τροποποιηθῇ ὡς ἑξῆς: «εἶναι **ἀνεκτὸς** ἅμα πατήσῃ ἐπὶ Ἑλληνικοῦ ἐδάφους»!

Δυστυχῶς αἱ σοφιστεῖαι αὗται ἀποδεικνύουν ὅτι δὲν ἐξέλιπεν ἀκόμη παρ᾽ ἡμῖν ἡ μεσαιωνικὴ μισαλλοδοξία, ἡ δὲ ὅλη συζήτησις ἀπέδειξεν ὅτι ἐλάχιστοι ἐκ τῶν Χριστιανῶν πληρεξουσίων ἐνεβάθυναν εἰς τὸ ἀληθὲς πνεῦμα τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὅπερ εἶναι **πνεῦμα ἐλευθερίας**. Αἱ πλεῖσται τῶν Ἀθηναϊκῶν ἐφημερίδων, καὶ αὐτὸς ὁ κ. Πρωθυπουργός, ἐχλεύασαν τὴν συζήτησιν ταύτην ὡς «Βυζαντινολογίαν» καὶ «σχολαστικότητα». Δὲν συμφωνοῦμεν εἰς τὸν χαρακτηρισμὸν τοῦτον. Ἡ διαφορὰ μεταξὺ τῆς «ἀνοχῆς» καὶ τῆς «ἐλευθερίας» εἶναι τόσον μεγάλη καὶ οὐσιώδης, ὥστε πρέπει νὰ ἦναι κανεὶς ἢ ἀγράμματος ἢ ἐστερημένος καλῆς πίστεως διὰ νὰ μὴ τὴν ἀνομολογήσῃ. Ἐὰν οἱ Ἕλληνες πολῖται ἦναι πάντες ἴσοι ἐνώπιον τοῦ νόμου (ἄρθρον 3 τοῦ Συντάγματος) δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ λέγεται ὅτι μία μερὶς αὐτῶν, ἔστω καὶ ἡ πλειοψηφοῦσα, **ἀνέχεται** τὴν ἄλλην εἰς τὴν ἐξάσκησιν οἱουδήποτε ἀνθρωπίνου ἢ συνταγματικοῦ δικαιώματος ταύτης. **Ἀνοχὴ** προϋποθέτει ὅτι

ἐκεῖνος, ἀπέναντι τοῦ ὁποίου ἀσκεῖται ἡ ἀνοχή, δὲν ἔχει κανὲν **δικαίωμα**, ἀλλὰ **κατὰ συγκατάβασιν** δύναται νὰ πράττῃ τοῦτο ἢ ἐκεῖνο. **Ἀνοχὴ** προϋποθέτει ἕνα **ἀνώτερον**, ὅστις ἀνέχεται ἕνα **κατώτερον**. **Ἀνοχὴ** τέλος ὑπονοεῖ τὸ δικαίωμα τοῦ ἀσκοῦντος αὐτήν, ὅπως **ἀποσύρῃ τὴν ἀνοχήν του ταύτην** ὁπόταν θέλῃ.

Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀληθὴς ἔννοια τῆς **ἀνοχῆς** καὶ οὐδεὶς δύναται νὰ τὴν ἀμφισβητήσῃ. Εἶναι δὲ φανερὸν ὅτι τοιαύτη ἔννοια **ἀντιβαίνει ἀπολύτως εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ Ἑλληνικοῦ Συντάγματος**, τὸ ὁποῖον ἀναγνωρίζει πάντα τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα, τὰ ἀνεγνωρισμένα εἰς ὅλα τὰ ἄλλα φιλελεύθερα πολιτεύματα τοῦ κόσμου. Διὰ τοῦτο τὸ 1ον ἄρθρον τοῦ ἡμετέρου Συντάγματος πρέπει νὰ λέγῃ ρητῶς ὅτι «πᾶσα ἄλλη γνωστὴ θρησκεία εἶναι **ἐλευθέρα**.» Ἡμεῖς θὰ ἐπροβαίνομεν ἔτι περαιτέρω καὶ **θὰ διεγράφομεν καὶ τὴν λέξιν «γνωστή»**, Διότι καὶ δι᾽ αὐτῆς παρεμβάλλεται εἷς ἀπρεπὴς περιορισμὸς τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως τοῦ ἀτόμου. Τί σημαίνει «**γνωστὴ**» **θρησκεία;** Διότι μεθαύριον μία Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις δύναται νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι «δὲν γνωρίζει» ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν θρησκείαν. Ἐὰν μάλιστα κρίνωμεν ἀπὸ μερικὰς ἀγορεύσεις τελευταίως ἀκουσθείσας εἰς τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν, δὲν εἶναι καθόλου παράδοξον νὰ συμβῇ τὸ τοιοῦτον. Πόσοι ἐκ τῶν κ.κ. πληρεξουσίων ἢ καὶ τῶν κ.κ. Ὑπουργῶν δύνανται νὰ μᾶς ἀπαριθμήσουν ὅλα τὰ γνωστὰ ἐν τῷ κόσμῳ θρησκεύματα; Καὶ δύναται ἡ ἐλευθέρα ἄσκησις ἑνὸς θρησκεύματος ἐν Ἑλλάδι νὰ ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς γνώσεως ἢ τῆς ἀμαθείας ἑνὸς ὑπουργοῦ ἢ πρωθυπουργοῦ;

Ἀλλὰ καὶ πᾶσα **ἄγνωστος** θρησκεία πρέπει νὰ ἦναι ἐλευθέρα. Μήπως ὁ Χριστιανισμὸς δὲν ἦτο ἄγνωστος θρησκεία, ὅταν τὸ πρῶτον ἐπεφάνη εἰς τὸν κόσμον; Καὶ ἡ ἱστορία μᾶς λέγει ὅτι ἀκριβῶς ὡς μὴ **γνωστὴν** καὶ μὴ **ἀνεγνωρισμένην** θρησκείαν ἡ Ρωμαϊκὴ ἐξουσία κατεδίωξε τόσον ἀγρίως τὸν Χριστιανισμὸν ἐπὶ τρεῖς ὁλοκλήρους αἰῶνας, ἐνῷ ἠνείχετο τοὺς βωμοὺς τῶν «ἀγνώστων θεῶν». Μήπως μὲ τοῦτο κατώρθωσε νὰ καταπνίξῃ τὸν Χριστιανισμὸν ἢ νὰ περιορίσῃ τὴν ἐξάπλωσίν του; Καὶ δὲν πρέπει νὰ ἦναι ἐλεύθερος ὁ κατοικῶν ἐν Ἑλλάδι νὰ ἐφεύρῃ, ἐὰν θέλῃ, μίαν νέαν θρησκείαν ἰδικήν του; Τότε ποῦ ἡ ἐλευθερία τῆς συνειδήσεως καὶ τῆς σκέψεως καὶ τοῦ λόγου, ἐπὶ τῇ ὁποίᾳ καυχώμεθα; Εἰς τὴν Ἀγγλίαν, τὴν Ἀμερικήν, τὴν Γαλλίαν, τὴν Γερμανίαν, τὴν Σκανδιναυΐαν, τὴν Ὁλλανδίαν καὶ ἐν γένει εἰς ὅλα τὰ φιλελεύθερα κράτη, ποῦ εὑρίσκετε εἰς τοὺς νόμους καὶ τὰ συντάγματα τὴν διάκρισιν ταύτην μεταξὺ **γνωστῶν** καὶ **ἀγνώστων** θρησκευμάτων;

Εἶναι καιρὸς πλέον νὰ ἐννοήσωμεν ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες ὅτι οἱ κανόνες τῆς λογικῆς καὶ αἱ μεγάλαι ἠθικαὶ ἀρχαὶ ἔχουν τὴν αὐτὴν ἐφαρμογὴν εἰς τὰ ἡμέτερα πράγματα, τὴν ὁποίαν ἔχουν καὶ εἰς ὅλον τὸν ἄλλον πεπολιτισμένον κόσμον. Εἶναι καιρὸς νὰ ἐννοήσωμεν ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ καυχώμεθα ὅτι εἴμεθα λαὸς φιλελεύθερος καὶ ὅτι ἔχομεν πλήρη πνευματικὴν ἐλευθερίαν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅταν τὸ Σύνταγμά μας κηρύττῃ **ἀνοχὴν** πρὸς τὰ ἄλλα θρησκεύματα καὶ περιορίζῃ τὴν ἀνοχὴν ταύτην εἰς ἐκεῖνα τὰ θρησκεύματα, τῶν ὁποίων ἔχει τυχὸν **γνῶσιν** ἡ ἑκάστοτε Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, καὶ ὅταν τὸ αὐτὸ Σύνταγμα ἀπαγορεύῃ τὴν ἔκδοσιν καὶ

κυκλοφορίαν τῆς Ἁγίας Γραφῆς εἰς τὴν ἐπίσημον γλῶσσαν τοῦ Κράτους! Αὐτοὶ οἱ μεσαιωνισμοὶ εἶναι καιρὸς νὰ καταπέσουν.

Εἴμεθα βέβαιοι ὅτι θὰ ἀκούσωμεν κατακραυγήν, διότι δῆθεν ἀνοίγομεν τὴν θύραν διὰ τὴν εἴσοδον εἰς τὴν Ἑλλάδα πάσης αἱρέσεως καὶ πάσης κακοδοξίας καὶ παντὸς εἴδους προσηλυτισμοῦ. Ὅσοι θὰ ἰσχυρισθοῦν τὸ τοιοῦτον θὰ ἦναι πολὺ ἐπιπόλαιοι, διὰ νὰ μὴ μεταχειρισθῶμεν βαρυτέραν λέξιν. Ἐν πρώτοις, ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία (ὑπὲρ τῆς ὁποίας καὶ μόνης ἐνδιαφερόμεθα) δὲν ἔχει ἀνάγκην τοιούτων σαθρῶν καὶ μεσαιωνικῶν περιορισμῶν διὰ τὴν ἀσφάλειάν της. Αὕτη, ὁρμηθεῖσα ἐκ μικρᾶς πολίχνης τῆς Παλαιστίνης, κατενίκησεν ὁλόκληρον κόσμον ψευδῶν θρησκευμάτων καὶ μίαν κολοσσιαίαν αὐτοκρατορίαν, διὰ τῆς ἐσωτερικῆς αὐτῆς θείας καὶ ἠθικῆς δυνάμεως. Ἑπομένως δὲν ἐξαρτᾶται ἡ θέσις της ἀπὸ μερικὰς κενὰς λέξεις ἐν τῷ Συντάγματι τῆς Ἑλλάδος. Ἡμεῖς δὲ εἴμεθα οἱ πλέον ἄσπονδοι ἐχθροὶ ὅλων τῶν ἀντιχριστιανικῶν αἱρέσεων, αἵτινες ὑπάρχουσιν εἰς τὸν κόσμον, καὶ οὐδεὶς περισσότερον ἡμῶν θέλει νὰ καταπολεμήσῃ τὰς διδασκαλίας ταύτας, αἵτινες εἴτε διὰ τῆς λεγομένης ἐπιστήμης εἴτε διὰ τῆς στρεβλώσεως τῶν Γραφῶν ζητοῦν νὰ ὑπονομεύσουν τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν.

Ἀλλ' αἱ αἱρέσεις αὗται καὶ πᾶσα τυχὸν νέα θρησκεία, ἥτις ἐνδεχόμενον νὰ ξεφυτρώσῃ, δὲν καταπολεμοῦνται διὰ τῆς «ἀγνοήσεως» ἢ τῆς «ἀνοχῆς» ἢ τοῦ διωγμοῦ. Τοὐναντίον, ὁ διωγμὸς καὶ ἡ καταπίεσις οἱουδήποτε βαθμοῦ φέρει πάντοτε τὸ ἀντίθετον ἀποτέλεσμα, εἴτε εἰς τὰ θρησκευτικὰ εἴτε εἰς τὰ πολιτικὰ ζητήματα. Μόνον διὰ ζωντανῆς Χριστιανικῆς διδασκαλίας καὶ ζωῆς καὶ διὰ τῆς ἐλευθέρας κυκλοφορίας τῶν Ἱερῶν Γραφῶν δύνανται νὰ καταπολεμηθοῦν. Ἀκριβῶς δὲ ἡ ἀναγνώρισις ***πλήρους ἐλευθερίας*** εἰς πᾶσαν θρησκείαν, γνωστὴν ἢ ἄγνωστον, θὰ ἀφαιρέσῃ ἀπὸ ταύτην οἱονδήποτε ὅπλον δι' οὗ νὰ κερδήσῃ τὰς συμπαθείας τῶν ἀνθρώπων ὡς ἰδεολογία δῆθεν καταπιεζομένη καὶ ἀποκεκλεισμένη τοῦ στοιχειώδους δικαιώματος τῆς ἐλευθέρας ἀσκήσεως. Καὶ ἡ Ἑλλάς, ἥτις ἤδη ἔχει πολυαρίθμους πολίτας Μουσουλμάνους, Ἰσραηλίτας καὶ ἑτεροδόξους Χριστιανούς, ἂν θέλῃ πράγματι νὰ γίνῃ μεγάλη καὶ σεβαστή, ἂν θέλῃ νὰ καυχᾶται δικαίως ὅτι ὑπῆρξεν ἡ κοιτὶς τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ ἦναι τοιαύτη, πρέπει νὰ παραχωρήσῃ διὰ τῶν νόμων της ***τυπικῶς*** ἅμα καὶ οὐσιαστικῶς πλήρη τὴν «ἐλευθερίαν» εἰς ὅλα τὰ θρησκεύματα ἀντὶ τῆς σημερινῆς «ἀνοχῆς».

ΔΙΑ ΤΗΝ ΣΥΝΑΔΕΛΦΟΝ «ΑΝΑΠΛΑΣΙΝ»

Παρακαλοῦμεν τὴν φίλην συνάδελφον νὰ πιστεύσῃ ὅτι ἡμεῖς, καὶ μεθ' ἡμῶν πάντες οἱ Ἕλληνες Εὐαγγελικοί, οὐδεμίαν «δυσφορίαν» αἰσθανόμεθα ἐπὶ οἱαδήποτε ἀντιρρήσει ἢ ἐπιθέσει κατὰ τῶν δογμάτων τῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας, ἐφ' ὅσον αὕτη διατυποῦται μετὰ τοῦ προσήκοντος μεταξὺ Χριστιανῶν σεβασμοῦ πρὸς τὰς

δοξασίας ἀλλήλων. Καὶ δὲν αἰσθανόμεθα δυσφορίαν, διότι δὲν εἶναι καὶ τόσον δύσκολος ἡ ἀπάντησις εἰς τοιαύτας ἀντιρρήσεις καὶ ἐπιθέσεις. Ἀφοῦ δὲ αὐτὴ αὕτη ἡ συνάδελφος ἐμνήσθη μιᾶς τοιαύτης ἐπιθέσεως γενομένης πρὸ εἰκοσαετίας ὑπὸ τοῦ κ. Μ. Γαλανοῦ, ἔπρεπε νὰ ἐνθυμηθῇ καὶ ὑπὸ ποῖον βουνὸν ἀναιρέσεως (εἰλημμένης ἐξ αὐτῶν τῶν Ἑλλήνων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, οὓς μᾶς ἐλέγχει ἡ συνάδελφος ὡς ἀγνοήσαντας) ἐτάφη τὸ βιβλιάριον ἐκεῖνο τοῦ κ. Γαλανοῦ. Ἀρκούμεθα εἰς τὸ νὰ παραπέμψωμεν καὶ τὴν συνάδελφον καὶ τοὺς ἀναγνώστας μας εἰς τὴν ἀναίρεσιν ἐκείνην, ἥτις φέρει τὸν τίτλον «**Πλανῶν ἔλεγχος**, ἤτοι, **Τί πιστεύουσιν οἱ Ἕλληνες Εὐαγγελικοί**».

Ἡμεῖς εἰς τὸ φύλλον τοῦ Μαρτίου ἐξεφράσαμεν ἁπλῶς τὴν λύπην μας βλέποντες ἔγκριτον συνάδελφον, κατὰ τὰ ἄλλα σοβαράν, νὰ καταγίνεται εἰς τὴν ἀναμάσσησιν παλαιῶν καὶ τετριμμένων δογματικῶν ἐρίδων, ἐφ' ὧν οὐδὲν νέον ἔχει αὐτὴ ἢ ἄλλος τις νὰ εἴπῃ, καθ' ἣν στιγμὴν πνέει καθ' ὅλον τὸ Χριστεπώνυμον πλήρωμα ἄνεμος συνδιαλλαγῆς καὶ προσεγγίσεως ἐπὶ τοῦ κοινοῦ εἰς πάντας θρησκευτικοῦ ἐδάφους. Ἡμεῖς δὲν εἴμεθα κἂν θιασῶται τῆς «ἑνώσεως» τῶν ἐκκλησιῶν, διότι τὴν ἰδέαν ταύτην θεωροῦμεν ὡς χίμαιραν καὶ οὐτοπίαν. Καὶ τὴν μᾶλλον πρόχειρον ἀπόδειξιν τοῦ ὅτι τοιαύτη πράγματι εἶναι, μᾶς παρέχει αὐτὴ αὕτη ἡ συνάδελφος «Ἀνάπλασις», γράφουσα ὅτι ἡ ἕνωσις τῶν ἐκκλησιῶν δὲν δύναται νὰ γίνῃ «ἐκτὸς τοῦ ἐδάφους τῆς Ὀρθοδοξίας»—ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, ὅτι πρέπει ὅλαι αἱ ἄλλαι Χριστιανικαὶ ἐκκλησίαι νὰ ἀσπασθοῦν τὰ δόγματα καὶ τὴν τάξιν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, διὰ νὰ γίνῃ ἡ ἕνωσις!

Ἡμεῖς ὑποστηρίζομεν οὐχὶ τὴν ἕνωσιν, ἀλλὰ τὴν **προσέγγισιν** —τὴν καλλιέργειαν πνεύματος ἀδελφωσύνης καὶ συνεργασίας μεταξὺ τῶν διαφόρων κλάδων τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸν κοινὸν ἀγῶνα τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἐξωτερικῶς μὲν κατὰ τοῦ Μωαμεθανισμοῦ καὶ τῆς εἰδωλολατρείας, ἐσωτερικῶς δὲ κατὰ τῆς ἀπιστίας, τοῦ ὑλισμοῦ καὶ τῆς διαφθορᾶς, ἅτινα ἀπειλοῦν νὰ συμπνίξουν πάσας τὰς λεγομένας Χριστιανικὰς καὶ πεπολιτισμένας κοινωνίας — Ὀρθοδόξους, Ῥωμαιοκαθολικὰς καὶ Εὐαγγελικάς. Ἂς ἔχῃ κάθε Ἐκκλησία τὰ δόγματά της καὶ τὴν τάξιν της, διότι εἰς ταῦτα ποτὲ δὲν θὰ ἐπέλθῃ ὁμοφωνία. Ἀλλ' ἂς σέβεται καὶ ἂς θεωρῇ ὡς ἀδελφοὺς ἐν Χριστῷ πάντας τοὺς ὁμολογοῦντας τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ὡς Θεὸν καὶ Σωτῆρά των καὶ προσπαθοῦντας νὰ ζήσουν κατὰ τὰς διδασκαλίας Αὐτοῦ, ἔχοντας ὅμως διάφορον τῆς ἰδικῆς της ἀντίληψιν ἐπὶ τῶν διδασκαλιῶν τούτων. Ἂς παύσῃ τοῦ νὰ ὑβρίζῃ, νὰ δίκνῃ καὶ νὰ περιφρονῇ τὰς ἄλλας Ἐκκλησίας καὶ ἂς ἀναγνωρίσῃ πόσον κοινὸν ἔδαφος ἔχουν ὅλαι αἱ Χριστιανικαὶ Ἐκκλησίαι. Διότι εἰς τὴν σημερινὴν φοβερὰν ἀνεμοζάλην, ἡ ὁποία σαλεύει καὶ θρόνους καὶ πολιτεύματα καὶ θρησκείαν καὶ ἠθικὴν καθ' ὅλον τὸν κόσμον, δεινῶς χειμάζεται ὁ Χριστιανισμὸς καὶ ἔχει ἀνάγκην ἐσωτερικοῦ συνασπισμοῦ καὶ ἀδελφώσεως καὶ συνεργασίας. Τοῦτο βεβαίως δὲν εἶναι πρᾶγμα πολὺ εὔκολον διὰ οἱανδήποτε ἐκ τῶν τριῶν μεγάλων Χριστιανικῶν ἀποχρώσεων. Χρειάζεται ἀληθῶς ὑψηλὴ καὶ εὐσεβὴς ἀπόφασις, ὅπως λησμονηθοῦν ὅλαι αἱ ἀντεγκλήσεις τοῦ παρελθόντος καὶ αἱ ἕξεις

ὁλοκλήρων αἰώνων μισαλλοδοξίας, ὑπεροψίας καὶ τυφλοῦ φανατισμοῦ. Μὲ ἄλλους λόγους, χρειάζεται μεγάλη δόσις τοῦ ἀληθοῦς πνεύματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅστις ἦλθε νὰ κηρύξῃ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν σωτηρίαν εἰς τὸν κόσμον. Ἀκριβῶς ὅμως διότι ἡ ποθητὴ αὕτη προσέγγισις τῶν διαφόρων Χριστιανῶν πρὸς ἀλλήλους δὲν εἶναι εὔκολος καὶ χρήζει λεπτότητος καὶ ἀγάπης, εἶναι ἀπολύτως κατακριτέα πᾶσα φωνή, ἥτις αὐτὴν τήν στιγμήν, μηδενὸς προκαλοῦντος, ἐγείρεται διὰ νὰ ἀφυπνίσῃ καὶ νὰ ἐξάρῃ τὰς δογματικὰς διαφοράς, αἵτινες χωρίζουν τὰς διαφόρους Χρ. Ἐκκλησίας. Μήπως θὰ ἦτο καὶ δι' ἡμᾶς δύσκολον νὰ ἀρχίσωμεν πραγματευόμενοι περὶ τῶν πλανῶν τῆς Ὀρθοδόξου καὶ Λατινικῆς θεολογίας; ἢ νὰ ἀπαντήσωμεν εἰς ὅσα ἡ συνάδελφος «Ἀνάπλασις» γράφει περὶ Προτεσταντισμοῦ, ἀγνοοῦσα προφανῶς τὰ κατ' αὐτὸν καὶ συγχέουσα μὲ αὐτὸν πᾶν ὅ τι κεῖται ἐκτὸς τῆς Ἀνατολικῆς καὶ τῆς Δυτικῆς μάνδρας; Ἀλλ' οἱ εὔκολοι οὗτοι ξιφισμοὶ δὲν λαμβάνουν ποτὲ τέλος καὶ οὐδὲν πρακτικὸν ὄφελος ἀποφέρουν εἰς τὸν καθόλου ἀγῶνα τοῦ Χριστιανισμοῦ κατὰ τῶν διαφόρων αὐτοῦ ἐχθρῶν.

Διὰ τοῦτο ἔχομεν ἀπόφασιν νὰ δώσωμεν ἡμεῖς τοὐλάχιστον τὸ καλὸν παράδειγμα, ἀπέχοντες τῆς δογματικῆς πολεμικῆς κατὰ τῶν ἑτεροφρονούντων πρὸς ἡμᾶς Χριστιανῶν καὶ ἀδιαφοροῦντες πρὸς ὅσα τυχὸν ἤθελον γραφῇ καθ' ἡμῶν ἐκ πνεύματος στείρου καὶ φιλονείκου φανατισμοῦ. Ὑπάρχουν τόσα ἄλλα σπουδαιότερα, κατὰ τῶν ὁποίων ἔχομεν ὡς **Χριστιανοὶ** *νὰ πολεμήσωμεν, ὥστε νὰ μὴ περισσεύῃ καιρὸς καὶ μελάνη διὰ τὴν ἐκπόρευσιν τοῦ Ἁγ. Πνεύματος «καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ» (τὴν ὁποίαν ἄλλως τε* **δὲν** *παραδεχόμεθα) ἢ διὰ τὸ διὰ ῥαντισμοῦ βάπτισμα ἢ διὰ τὴν «ἀποστολικὴν διαδοχὴν» καὶ τὴν «θεοκαθίδρυτον ἱεραρχίαν». Καὶ ὅσον ταχύτερον καὶ εὐρύτερον ἐπικρατήσῃ ἡ ἀντίληψις αὕτη παρὰ τοῖς Χριστιανοῖς ὅλων τῶν ἀποχρώσεων, τόσον τὸ κάλλιτερον διὰ τὴν θέσιν καὶ τὴν πνευματικὴν δύναμιν τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐν τῷ κόσμῳ.*

Δ. Μ. Καλοποθάκης

ΤΟ ΣΗΜΕΙΟΝ ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

Διήγημα τῶν ἡμερῶν τοῦ Νέρωνος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

(Συνέχεια).

Ἀλλ' ἡ Ποππαία, ἥτις πάντοτε ἠγάπα νὰ εὑρίσκῃ ἀφορμὰς νὰ χαριεντίζεται μὲ Μάρκον, δὲν ἤθελε νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ φύγῃ·

— «Καὶ τί ὑπηρεσία εἶναι αὐτὴ ἡ τόσον ἐπείγουσα, ὥστε οὔτε μίαν καλησπέραν νὰ μὴ εὐκαιρῇς νὰ μοῦ εἴπῃς;

— «Καὶ ἂν σᾶς ἐξήγουν περὶ τίνος πρόκειται, δὲν θὰ σᾶς ἐνδιέφερε, Μεγαλειοτάτη. Ἔχω διαταγὰς ἀπὸ τὸν Αὐτοκράτορα· ὅθεν σᾶς παρακαλῶ νὰ μοὶ ἐπιτρέψητε νὰ σπεύσω εἰς ἐκτέλεσίν των.»

Καὶ χωρὶς νὰ περιμένῃ τὴν ἀπάντησίν της, ἐκέντισε τὸν ἵππον του καὶ ἀπεμακρύνθη ὁλοταχῶς, ἀκολουθούμενος ἀπὸ τοὺς τρέχοντας στρατιώτας του.

Ἡ Ποππαία δυσηρεστήθη μεγάλως ἐκ τῆς ἀποτόμου ταύτης ἀναχωρήσεως τοῦ Μάρκου. Καὶ καλέσασα ἀμέσως ἕνα τῶν ὑπηρετῶν της, τὸν διέταξε νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν Μάρκον καὶ νὰ ἴδῃ ποῦ πηγαίνει καὶ πρὸς ποῖον σκοπόν. Ὅταν δὲ βραδύτερον ἔμαθεν ὅτι ὁ Μάρκος ἔσπευδε διὰ νὰ σώσῃ τὴν Χριστιανὴν κόρην Βιργινίαν, ὅλον τὸ μῖσος τῆς ζηλοτύπου ταύτης γυναικὸς ἐστράφη ἐναντίον τῆς κόρης, ἥτις τοιουτοτρόπως ἀπέκτησε, χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζῃ, παντοδύναμον ἐχθρόν.

Ὁ τόπος τῆς συναθροίσεως τῶν Χριστιανῶν ἦτο εἰς ἓν μικρὸν κοίλωμα εἰς τὸ μέσον τοῦ πευκῶνος. Γύρω εἰς τὸ κοίλωμα αὐτὸ τὰ πεῦκα καὶ οἱ βάτοι ἦσαν τόσον πυκνοί, ὥστε ἦτο πολὺ κατάλληλον καὶ προφυλαγμένον μέρος. Ἐκεῖ εἰς τὸ ἡμίφως τῆς σελήνης συνήχθησαν περὶ τὰ 150 πρόσωπα—ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδία— διὰ νὰ λατρεύσουν τὸν Θεὸν αὐτῶν. Εἰς τὸ ἄκρον τοῦ κοιλώματος ἐπάνω εἰς ἓν μικρὸν ὕψωμα ἔλαβε θέσιν ὁ Φάβιος καὶ ὁ Κοδρᾶτος. Πλησίον των γονυπετὴς ἡ Βεργινία ἐκράτει ἕνα φανὸν καὶ ἕνα σταυρόν, κατασκευασθέντα ἐκεῖ προχείρως ἐκ δύο κλάδων πεύκου δεμένων σταυροειδῶς. Ἔξω εἰς τὰ ἄκρα τοῦ κοιλώματος ὁ Σεπτίμιος καὶ ἄλλοι τινὲς ἐτοποθετήθησαν ὡς σκοποί, διὰ νὰ εἰδοποιήσουν ἐγκαίρως τοὺς ἀδελφοὺς ἐὰν ἔβλεπον ξένους νὰ πλησιάζουν.

Ἡ λατρεία ἤρχισεν. Ὅλοι οἱ παρόντες ἐγονυπέτησαν, ἐνῷ ὁ Φάβιος ἀνέπεμψε προσευχήν, κατόπιν δὲ ἔψαλαν μὲ κατάνυξιν ἕνα ὕμνον. Εἰς τὸ τέλος τοῦ ὕμνου ἡ Βιργινία ἐπλησίασε πρὸς τὸν Φάβιον καὶ ἐκράτησε τὸν φανὸν ὑψηλὰ διὰ νὰ δυνηθῇ ὁ Φάβιος νὰ ἀναγνώσῃ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Παύλου, τὴν ὁποίαν ἐκράτει. Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ὁ γέρων προεστὼς εἶπεν ὀλίγας παραινετικὰς λέξεις πρὸς τοὺς ἀκροατάς του.

«Ἀδελφοί, μείνατε πιστοί. Ἀγαπᾶτε τοὺς μισοῦντάς σας· προσεύχεσθε ὑπὲρ ἐκείνων, οἵτινες σᾶς κακοποιοῦσιν. Ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. Καρτερεῖτε εἰς τὰς θλίψεις, χαίρετε μετὰ χαιρόντων, κλαίετε μετὰ κλαιόντων. Ὅ,τι ἂν θέλετε νὰ πράττωσιν εἰς ἐσᾶς οἱ ἄνθρωποι, πράττετε καὶ σεῖς εἰς αὐτοὺς ὁμοίως. Καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ ἂς ἦναι μαζύ σας πάντοτε!»

Ἐπίσης ὡμίλησε καὶ ὁ Κοδρᾶτος, ὁ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἀπεσταλμένος τοῦ Παύλου, μὲ ὀλίγας λέξεις. «Ἀδελφοί, ἡ ἡμέρα τοῦ Κυρίου ἐπλησίασε καὶ ἡ μακρὰ νύξ, εἰς τὴν ὁποίαν περιπατεῖ ἡ ἀνθρωπότης, προχωρεῖ πρὸς τὴν αὐγήν! Εἰς τὸν κόσμον τοῦτον θέλομεν ἔχει θλίψεις, διωγμούς, θάνατον· ἀλλὰ δι' ἡμᾶς ὁ θάνατος δὲν εἶναι εἰμὴ ἡ θύρα, διὰ τῆς ὁποίας εἰσερχόμεθα εἰς τὴν αἰώνιον ζωήν. Λοιπὸν γρηγορεῖτε καὶ καρτερεῖτε!»

Αἴφνης ὁ Σεπτίμιος ἦλθε τρέχων καὶ φωνάζων·

—«Ἀδελφοί, διαλυθῆτε, φύγετε! Ἔρχονται στρατιῶται! Σωθῆτε διὰ τῆς φυγῆς!»

Οἱ προσκυνηταὶ ἐστράφησαν πρὸς τὸ ἀντίθετον μέρος διὰ νὰ φύγουν, συνω-

θούμενοι καὶ πανικόβλητοι. Ἀλλ' ὁ Φάβιος, ἰδὼν ὅτι ἡ φυγὴ εἶναι ἀδύνατος, διότι ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη ἐφάνησαν τώρα οἱ στρατιῶται, ἐφώναξεν·

—«Σταθῆτε, ἀδελφοί! Ἐν ὀνόματι τοῦ Σταυροῦ, ἀντικρύσατε τοὺς ἐχθρούς σας ὡς Χριστιανοί! Μὴ φοβῆσθε!»

Ἀμέσως κατέπαυσεν ὁ συνωστισμὸς καὶ ὁ πανικός, πάντες δὲ γονυπετήσαντες ἤρχισαν πάλιν νὰ ψάλλουν ἕνα ὕμνον. Μετὰ ὀλίγα δευτερόλεπτα ἠκούσθη ἓν σάλπισμα καὶ οἱ στρατιῶται τοῦ Τιγελλίνου καὶ τοῦ Λικινίου ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη γύρωθεν ἐξώρμησαν κατὰ τῶν ἀόπλων Χριστιανῶν.

—«Σφάξατέ τους!» ἐφώναξεν ὁ αἱμοβόρος Λικίνιος.

—«Μὴ ἀφήσετε κανένα!» ἐκραύγαζεν ὁ Τιγελλῖνος.

Καὶ οἱ αἱμοχαρεῖς στρατιῶται ἤρχισαν νὰ λογχίζουν καὶ νὰ κτυποῦν μὲ τὰ ξίφη των τοὺς γονυπετεῖς αὐτοὺς ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι ἔπιπτον ἄνευ ἀντιστάσεως, ἐπικαλούμενοι τὸν Χριστόν. Ὁ κατάσκοπος Περεγρῖνος, ὡπλισμένος καὶ αὐτὸς μὲ μίαν πελωρίαν μάχαιραν, διεπέρασε τὸν Κοδρᾶτον διὰ τοῦ στήθους, ὥστε ἔπεσε κατὰ γῆς νεκρός. Ἕνας στραιώτης ὥρμησε κατὰ τοῦ γέροντος Φαβίου, ἀλλ' ἡ Βιργινία ἐρρίφθη ἔμπροσθέν του φωνάζουσα·

—«Ὄχι, ὄχι! σκότωσε ἐμέ, ἀλλ' ὄχι αὐτὸν τὸν δυστυχῆ γέροντα!»

Ἀλλ' ὁ Λικίνιος τὴν ἥρπασε καὶ τὴν ἔσυρε κατὰ μέρος, ἐνῷ ὁ Τιγελλῖνος μὲ τὸ ξῖφός του ἐκτύπησε τὸν Φάβιον εἰς τὸ στῆθος. Ὁ γέρων ἔπεσεν ὕπτιος ἐπὶ τοῦ μικροῦ ὑψώματος. Ἐκείνη τὴν στιγμὴν ἕνας στρατιώτης καὶ ὁ Τιγελλῖνος ἀμφότεροι ὥρμησαν πρὸς τὴν κόρην διὰ νὰ τὴν σφάξουν. Ἀλλ' αἴφνης τὰ ξίφη των ἐξέφυγον τῶν χειρῶν των ἕνεκα τρομεροῦ κτυπήματος ἀπὸ ἄλλο ξῖφος. Ἦτο τοῦ Μάρκου, ὅστις μόλις ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἔφθασεν εἰς τὸν τόπον τῆς σφαγῆς, καὶ ἰδὼν μακρόθεν τὸ λευκὸν φόρεμα τῆς Βιργινίας, ἔτρεξε πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο.

—«Ἐν ὀνόματι τοῦ Καίσαρος, σταθῆτε!» ἐβροντοφώνησεν ὁ Μάρκος, ἐνῷ οἱ στρατιῶταί του ἐκτύπων τοὺς στρατιώτας τοῦ Λικινίου καὶ τοὺς ἠνάγκαζον νὰ σταματήσουν τὴν σφαγήν.

Ὁ Τιγελλῖνος ἐξεμάνη καὶ ἐφώναξεν εἰς τοὺς στρατιώτας του νὰ ἐξακολουθήσουν. Ἀλλ' ὁ Μάρκος πάλιν μὲ φωνὴν ὡς σάλπιγγα ἐκραύγασε·

—«Κάτω τὰ ξίφη σας, ἐν ὀνόματι τοῦ Καίσαρος! Ὅποιος παρακούση, θὰ τὸν θανατώσω ἀμέσως!» Καὶ οἱ ἄνθρωποι τοῦ Τιγελλίνου, ἀναγνωρίσαντες τὸν διοικητὴν τῆς πόλεως, ἐφοβήθησαν καὶ ὑπεχώρησαν.

—«Ὥστε θὰ ξεφύγουν αὐτοὶ οἱ κακοῦργοι, κύριε διοικητά;» ἠρώτησε μὲ ὀργὴν ὁ Τιγελλῖνος.

—«Ὄχι, κύριε στρατοπεδάρχα,» ἀπήντησεν ὁ Μάρκος, «αὐτὸ εἶναι ἰδική μου δουλειὰ καὶ θὰ τὴν ἐκτελέσω πιστῶς. Σεῖς πηγαίνετε! Ἐγὼ θὰ ἦμαι ὑπεύθυνος πρὸς τὸν αὐτοκράτορα.» Καὶ πρὸς τοὺς στρατιώτας του ὁ Μάρκος ἔδωκε τὴν διαταγήν· «Μαζεύσατε τοὺς τραυματίας· συλλάβετε ὅλους τοὺς ἄλλους!»

Ὁ Τιγελλῖνος εἶδεν ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ διαφιλονεικήση τὴν ἐξουσίαν τοῦ

Μάρκου ὡς διοικητοῦ τῆς πόλεως. Ἄλλως τε ὁ Μάρκος εἶχε μαζύ του τριπλασίαν στρατιωτικὴν δύναμιν καὶ ἠδύνατο νὰ ἐπιβάλῃ τὴν θέλησίν του.

Ὥστε ὁ Τιγελλῖνος καὶ ὁ Λικίνιος συλλέξαντες τοὺς ἄνδρας των, ἀνεχώρησαν, καὶ οἱ στρατιῶται τοῦ Μάρκου ἤρχισαν νὰ περιμαζεύουν τοὺς νεκροὺς καὶ πληγωμένους. Μεταξὺ τῶν τελευταίων τούτων ἦτο καὶ ὁ γέρων Φάβιος, πλησίον τοῦ ὁποίου ἐκάθητο κατὰ γῆς ἡ Βιργινία, κρατοῦσα τὴν κεφαλήν του ἐπὶ τῶν γονάτων της καὶ σπογγίζουσα τὸν ἱδρῶτα τοῦ θανάτου ἀπὸ τὸ μέτωπόν του. Ὁ γέρων δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ὁμιλήσῃ· ἀλλὰ μὲ τὸ βλέμμα του ηὐχαρίστησε τὴν ἀγαπητὴν κόρην καὶ μειδίαμα γλυκὺ ἐφαίδρυνε τὸ πρόσωπόν του. Ἰδὼν τὸν Μάρκον ἱστάμενον κοντά του, ἐσκυθρώπασε πρὸς στιγμήν· ἔπειτα ὅμως τὸν ἐκύτταξε σταθερῶς, ὡσὰν ἤθελε νὰ μαντεύσῃ τὶ εἶχεν ὁ νέος εἰς τὴν καρδίαν του. Τέλος, πάλιν τὸ γλυκὺ μειδίαμα ἦλθεν εἰς τὰ χείλη του καὶ ἐνῷ τὴν μίαν του χεῖρα ἐκράτει ἡ Βιργινία, ὁ Φάβιος ἐσήκωσε μὲ κόπον τὴν ἄλλην χεῖρα πρὸς τὸν Μάρκον, ὅστις ἔσπευσε νὰ τὴν λάβῃ μετὰ σεβασμοῦ. Τίς οἶδε ποῖον τέλος προεῖδεν ἐκείνην τὴν στιγμὴν τὸ προφητικὸν βλέμμα τοῦ ψυχορραγοῦντος γέροντος διὰ τὰς δύο ταύτας ὑπάρξεις, αἱ ὁποῖαι ἵσταντο πλησίον του! Κρατῶν λοιπὸν τὰς χεῖρας ἀμφοτέρων ὁ γηραιὸς μάρτυς τοῦ Χριστοῦ παρέδωκεν ἤρεμος τὸ πνεῦμα. «Εὖγε, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ! Εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου σου!»

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ΄.

Ὁ θάνατος τοῦ Φαβίου ἔκαμε βαθεῖαν ἐντύπωσιν εἰς τὸν Μάρκον. Τοιαύτην εἰρήνην καὶ μεγαλεῖον εἰς τὴν τελευταίαν ἀγωνίαν δὲν εἶχέ ποτε ἰδεῖ. Τοῦ εἶχε κάμει ἐντύπωσιν ἡ ἀξιοπρέπεια καὶ τὸ σεβάσμιον ὕφος τοῦ Φαβίου ἐν τῇ ζωῇ, ἀλλ᾽ ἐν τῷ θανάτῳ τὸν ἐθαύμασεν. Ἔτσι λοιπὸν ἀπέθνησκον αὐτοὶ οἱ Χριστιανοί; Εἰς τοὺς πολέμους καὶ ἀλλαχοῦ εἶχεν ἰδεῖ πολλοὺς νὰ ἀποθάνουν, ἀλλὰ πρώτην φορὰν ἔβλεπε τὸν θάνατον συνοδευόμενον μὲ ἔκφρασιν χαρᾶς καὶ εἰρήνης.

Ἡ Βιργινία ἔμεινεν ἀκόμη προσευχομένη γονυπετὴς παρὰ τὸ πτῶμα τοῦ νεκροῦ διδασκάλου της. Ὁ Μάρκος διέταξε νὰ ταφοῦν οἱ φονευθέντες καὶ νὰ περισυλλεχθοῦν οἱ τραυματίαι, εἰς ὅλους δὲ τοὺς λοιποὺς Χριστιανοὺς ἐδήλωσεν ὅτι εὑρίσκονται ὑπὸ κράτησιν, Οἱ παράξενοι αὐτοὶ ἄνθρωποι δὲν ἔφεραν καμμίαν ἀντίστασιν οὔτε ἔκαμαν καμμίαν ταραχήν, ἀλλ᾽ ἐδέχθησαν τὴν σύλληψίν των μὲ ὑποταγὴν καὶ σιωπήν.

Ἀφοῦ ἐκανονίσθησαν ὅλα, ὁ Μάρκος ἐπλησίασε τὴν Βιργινίαν καὶ τῆς εἶπε νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ. Ἡ κόρη, ἀφοῦ ἠσπάσθη τὸν νεκρὸν Φάβιον διὰ τελευταίαν φοράν, ἐσηκώθη καὶ μὲ βαρύθυμον καρδίαν ἐξεκίνησε πρὸς τὴν πόλιν μαζὺ μὲ τὴν λοιπὴν συνοδείαν.

(ἕπεται συνέχεια).

ΔΙΕΘΝΗ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

διὰ τὸν μῆνα Ἰούνιον 1922.

Κυριακή, 5 Ἰουνίου.

Ἡ θαρραλέα μαρτυρία τοῦ Ἱερεμίου (Ἱερεμ. κς'. 1—19)
Ἐποχή: Περὶ τὸ 606 π. Χρ.

Ἡ δρᾶσις τοῦ Ἱερεμίου ὡς προφήτου καὶ ἀναμορφωτοῦ ἐν τῷ Ἰούδα διήρκεσε 41 ἔτη, ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ Ἰωσίου μέχρι τῆς καταστροφῆς τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ τῆς αἰχμαλωσίας τοῦ Ἰούδα εἰς Βαβυλῶνα. Ἂν καὶ κατεδιώχθη καὶ ἐφυλακίσθη καὶ ἠπειλήθη μὲ θάνατον, ὁ μέγας αὐτὸς προστάτης δὲν ἔπαυσε νὰ κηρύττῃ ἀφόβως τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἀπειθῆ καὶ σκληροτράχηλον Ἰουδαϊκὸν λαόν. Χωρὶς νὰ σκεφθῇ ποτε τὸν ἀτομικόν του κίνδυνον, ἐξηκολούθει νὰ παροτρύνῃ τὸν λαὸν εἰς μετάνοιαν καὶ ἐπιστροφὴν πρὸς τὸν Θεὸν τῶν πατέρων αὐτοῦ καὶ νὰ καυτηριάζῃ τὰς ἁμαρτίας καὶ τὴν ἀσέβειαν τῶν ὁμοεθνῶν του. Τοιουτρόπως ἔπραξαν καθ' ὅλους τοὺς αἰῶνας οἱ ἀληθεῖς ὑπηρέται τοῦ Θεοῦ. Καμμία ἀναμόρφωσις δὲν κατωρθώθη ποτὲ ὑπὸ ἀνθρώπων δειλῶν καὶ ἑτοίμων νὰ συμβιβασθοῦν μὲ τὴν κακίαν καὶ τὴν θρησκευτικὴν κατάπτωσιν.

Πᾶς ἀληθὴς Χριστιανός, ὡς κῆρυξ καὶ στρατιώτης τοῦ Χριστοῦ, ὀφείλει νὰ κρατῇ τὴν σημαίαν τοῦ Κυρίου του ὑψηλά, καὶ μὲ θυσίαν ἀκόμη τῆς ζωῆς του. Δὲν πρέπει νὰ φοβῆται νὰ ἀνταπεξέλθῃ κατὰ τῶν ἐχθρῶν τοῦ Χριστοῦ, ἢ κατὰ τῆς ἀσεβείας καὶ παραλυσίας τοῦ κόσμου. Καὶ μόνον ὅταν οὕτω πως πολεμοῦν οἱ Χριστιανοὶ κατὰ τῆς ἁμαρτίας καὶ ἠθικῆς καὶ θρησκευτικῆς καταπτώσεως τοῦ κόσμου, δύναται ὁ κόσμος νὰ ἀφυπνισθῇ καὶ νὰ ἐπιστραφῇ εἰς τὸν Θεόν.

Κυριακή, 12 Ἰουνίου.

Ὁ Ἰωακεὶμ κατακαίει τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ (Ἱερεμ. λς'.)
Ἐποχή: Περὶ τὸ 604 π. Χ.

Ὁ πονηρὸς βασιλεὺς Ἰωακείμ, δυσφορῶν καὶ βαρυνόμενος νὰ ἀκούῃ τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ, τὸν καίει ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων τῆς αὐλῆς του. Ἀλλ' ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ δὲν ἐξηφανίσθη, διότι ὁ Ἱερεμίας καὶ ἄλλοι πιστοὶ ὑπηρέται τοῦ Θεοῦ ἐφρόντισαν νὰ διαφυλάξουν ἀντίγραφα αὐτοῦ. Καὶ κατὰ τὸν Μεσαίωνα οἱ Παπικοὶ πολλάκις ἔκαυσαν τὰς Ἱερὰς Γραφάς, τὰς ὁποίας οἱ εὐσεβεῖς καὶ πιστοὶ κήρυκες τοῦ Λόγου διέδωκαν μεταξὺ τῶν λαῶν. Ἀλλ' ἡ κυκλοφορία τῆς Ἁγ. Γραφῆς δὲν ἐσταμάτησε διὰ τοῦτο. Τοὐναντίον ηὔξανε διαρκῶς, ἕωσοῦ ἐξηπλώθη πάλιν εἰς ὅλον τὸν Χριστιανικὸν κόσμον καὶ ἡ Ἁγ. Γραφὴ ἀνέκτησε τὴν ἐμπρέπουσαν θέσιν της εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, σοφίζουσα καὶ ὁδηγοῦσα εἰς τὰς ὁδοὺς τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἄνθρωπος ὅστις νομίζει ὅτι δύναται νὰ περιορίσῃ τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ καθ' οἱονδήποτε τρόπον, λακτίζει πρὸς κέντρα.

Κυριακή. 19 Ἰουνίου.

Ἡ φυλάκισις τοῦ Ἱερεμίου (Ἱερεμ. λζ.' καὶ λή, 1—13)
Ἐποχή: Περὶ τὸ 588 π. Χ.

Ὁ Ναβουχοδονόσωρ, ἀκούσας ὅτι ἔρχεται ἐξ Αἰγύπτου ὁ Φαραὼ μὲ πολὺν στρατόν, ἔλυσε τὴν πολιορκίαν τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ ἀπεσύρθη πρὸς καιρὸν ἐκ τῆς Ἰουδαίας. Ἀλλ' ὁ Ἱερεμίας, ὅστις διαρκῶς παρώτρυνε τὸν λαὸν καὶ τοὺς ἄρχοντας τοῦ Ἰούδα νὰ στηρίζωνται εἰς τὸν Ἰεχωβᾶ καὶ νὰ μὴ νομίζουν ὅτι ἐξέλιπε ὁ φόβος τῶν Χαλδαίων, ἐγένετο μισητὸς εἰς τοὺς ἄρχοντας καὶ κατηγορήθη ὡς

ἀντιπατριώτης. Καὶ συνελήφθη καὶ ἐδάρη καὶ ἐρρίφθη εἰς λάκκον βορβορώδη, ὅπου ἐκινδύνευσε νὰ ἀποθάνῃ καὶ ὁπόθεν τὸν ἔσωσεν ἕνας Αἰθίοψ εὐνοῦχος, ἀλλόφυλος ἀλλὰ συνετώτερος καὶ εὐσεβέστερος τῶν ἀρχόντων τοῦ Ἰούδα. Ποσάκις ἐπηλήθευσεν ὁ λόγος τοῦ Ἰησοῦ: «Θέλουσιν ἐλθεῖ πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν καὶ θέλουσι καθήσει μετὰ τοῦ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν, οἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασιλείας θέλουσιν ἐκβληθῇ εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον» (Ματθ. ή 11). Καὶ τὴν σήμερον ἔτι οἱ ἄγριοι καὶ εἰδωλολάτραι τῆς Ἀφρικῆς καὶ Πολυνησίας δέχονται μετὰ χαρᾶς τὸ Εὐαγγέλιον, ἐνῷ εἰς τὰς Χριστιανικὰς χώρας βασιλεύει ἡ ἀπιστία καὶ ἡ ἀσέβεια.

Κυριακή, 26 Ἰουνίου.

Ὁ ὄλεθρος τοῦ Ἰούδα (Β' Βασιλέων κε' 1—21).

Ἐποχή: Ἡ πολιορκία τῆς Ἱερουσαλὴμ ὑπὸ τῶν Χαλδαίων ἤρχισε τὸ 588 πρὸ Χρ. ἡ δὲ καταστροφὴ τοῦ ναοῦ καὶ ἡ αἰχμαλωσία τοῦ Ἰούδα ἔλαβε χώραν τὸ 586 πρὸ Χριστοῦ.

Ἐπὶ τέλους ἐπῆλθεν ἐπὶ τὸν Ἰούδαν ἡ καταστροφή, τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς προεῖπεν εἰς αὐτοὺς διὰ στόματος πολλῶν προφητῶν καὶ πρὸ πάντων τοῦ Ἱερεμίου. Ἐμακροθύμησεν ὁ Θεὸς ἐπὶ αἰῶνας ὁλοκλήρους ἀπέναντι τοῦ ἔθνους, τὸ ὁποῖον εἶχε κάμει περιούσιον Αὐτοῦ λαόν· παρέβλεψε τὴν ἀσέβειάν των, ἐσυγχώρησε τοσάκις τὴν διαρκῆ ροπήν των πρὸς τὴν εἰδωλολατρείαν, τοὺς ἠλέησεν ἐπανειλημμένως χάριν μερικῶν εὐσεβῶν βασιλέων των. Ἔστειλε προφήτας διὰ νὰ τοὺς διδάξῃ καὶ συνετίσῃ· ἀλλ' αὐτοὶ κατεδίωξαν καὶ περιεφρόνησαν τοὺς ἀπεσταλμένους τούτους καὶ ἐξηκολούθησαν νὰ ἀσεβοῦν πρὸς τὸν Θεόν, ὅστις τοὺς ἀνέδειξε καὶ τοὺς εὐηργέτησε διὰ μέσου τόσων αἰώνων. Καὶ ἐπὶ τέλους ἐξηντλήθη ἡ μακροθυμία τοῦ Ἰεχωβᾶ καὶ ἀφοῦ πρῶτον ἐγκατέλειψε τὸ βασίλειον τοῦ Ἰσραὴλ εἰς τοὺς Ἀσσυρίους, ἤδη ἀφῆκε καὶ τὸν Ἰούδαν νὰ νικηθῇ ἀπὸ τοὺς Χαλδαίους καὶ ἐπέτρεψε νὰ ἐρημωθῇ ἡ ἁγία πόλις Ἱερουσαλὴμ καὶ νὰ κατασπραφῇ καὶ ὁ ναὸς Αὐτοῦ. Ὁ δὲ λαὸς ἀπήχθη εἰς αἰχμαλωσίαν εἰς τὴν Βαβυλῶνα, ὁπόθεν μόλις μετὰ 70 ἔτη ἐπέστρεψε.

Ὁ Θεὸς μακροθυμεῖ μὲ πάντας τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς ζῶντας ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ καὶ τῇ ἀποστασίᾳ. Διότι ὁ Θεὸς εἶναι φύσει εὔσπλαγχνος καὶ δὲν θέλει τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ. Ἀλλ' ἔρχεται ἐπὶ τέλους ἡμέρα, κατὰ τὴν ὁποίαν παύει ἡ ἀνοχὴ καὶ μακροθυμία τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐπέρχεται ἐπὶ τὸν ἀσεβῆ ἄνθρωπον ἢ τὸν ἀσεβῆ λαὸν ἡ δικαία ὀργὴ τοῦ Κυρίου καὶ ἡ τιμωρία, ἥτις πάντοτε ἀκολουθεῖ τὴν ἁμαρτίαν. Οὐδεὶς δὲ δύναται νὰ διαφύγῃ τὴν τιμωρίαν ταύτην, εἰμὴ ὁ καταφεύγων ἐν μετανοίᾳ εἰς τὸν Χριστόν, ὅστις αἴρει τὴν ἐνοχήν, ἐξιλεώνει τὴν Θείαν δικαιοσύνην καὶ σώζει εἰς τὸ παντελὲς πάντας τοὺς προσερχομένους πρὸς Αὐτόν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑΙ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

*Ἐλάβομεν τελευταίως εἰς φυλλάδιον 20-σέλιδον τὴν «**Ἔκθεσιν τοῦ ἔργου τοῦ Ἑλλ. Εὐαγγελικοῦ Συνδέσμου Σμύρνης**» διὰ τὴν ὀκταετίαν 1914—1921. Ἀπὸ τοῦ Μαΐου 1914 εἶχον νὰ συνέλθουν οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν Ἑλλ. Εὐαγγ. Ἐκκλησιῶν (Σμύρνης, Μαγνησίας, Κων]πόλεως, Ὀρδοῦ, Θυατείρων, Σεμενίου καὶ Ἀμισοῦ),*

αἵτινες ἀποτελοῦσι τὸν ἀνωτέρω Σύνδεσμον. Κατὰ τὸ ὀκταετὲς τοῦτο διάστημα αἱ Ἑλλ. Εὐαγγελικαὶ αὗται κοινότητες, ἰδίως αἱ τοῦ Πόντου, μετέσχον ἐν πλήρει μέτρῳ τοῦ μαρτυρίου τῶν λοιπῶν αὐτόθι ὁμογενῶν, ἀπὸ τὸν ἀνθελληνικὸν διωγμόν, ὅστις προηγήθη τοῦ παγκοσμίου πολέμου, μέχρι σήμερον. Αἱ ἀνθηραὶ Ἑλλ. Εὐαγγελικαὶ κοινότητες τῆς Ὀρδοῦ, τῆς Φάτσας, τῆς Ἀμισοῦ, τοῦ Σεμενίου, σχεδὸν ἐξωντώθησαν διὰ τῶν ἀλλεπαλλήλων ἐκτοπισμῶν, ἐξοριῶν, θανατώσεων, στρατολογιῶν, κλπ. Ἐπίσης κατεστράφησαν οἱ εὐκτήριοι αὐτῶν οἶκοι καὶ τὰ σχολεῖά των, καθὼς καὶ αἱ ἀτομικαὶ περιουσίαι τῶν ἰδιωτῶν. Δυστυχῶς ἐξακολουθοῦν τὰ μαρτύρια τῶν ὑπολοίπων ὑπὸ τὴν θηριωδίαν τῶν Τούρκων, καθ' ἣν στιγμὴν ἡ Εὐρωπαϊκὴ διπλωματία, μὲ ἀναισθησίαν καὶ τύφλωσιν πρωτοφανῆ ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἱστορίᾳ, συζητεῖ καὶ προτείνει τὴν ἀναστήλωσιν τοῦ Τουρκικοῦ ζυγοῦ ἐφ' ὁλοκλήρου τῆς Μ. Ἀσίας, Κων/πόλεως καὶ τμήματος τῆς Θρᾴκης. Ἀλλ' ὁ δίκαιος Θεὸς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιτρέψῃ τοιοῦτο κακούργημα κατὰ τοῦ Χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ· καὶ ἔχομεν τὴν πεποίθησιν ὅτι κατὰ τὴν τελικὴν ἔκβασιν τοῦ ζητήματος τούτου, θὰ νικήσῃ τὸ δίκαιον καὶ εἰς τοὺς κτηνώδεις σφαγεῖς 1,000,000 Ἀρμενίων καὶ 600,000 Ἑλλήνων θὰ ἐπιβληθῇ τοιοῦτος διακανονισμός, ὥστε νὰ ἦναι ἀνίκανοι πλέον νὰ κορέσουν τὰ αἱμοβόρα καὶ ἀπάνθρωπα ἔνστικτά των κατὰ τῶν Χριστιανῶν.

Ἀπὸ οἰκονομικῆς ἀπόψεως αἱ ἐκκλησίαι τοῦ Συνδέσμου, παρ' ὅλην τὴν μεγάλην ὑλικὴν στενοχωρίαν ὡς ἐκ τοῦ πολέμου καὶ τὴν διασπορὰν τῶν ἀδελφῶν τοῦ Πόντου, κατώρθωσαν νὰ ἐπαρκέσουν εἰς τὰς κυριωτέρας ἀνάγκας των, χάρις εἰς τὰς συνεισφορὰς ἀδελφῶν ξενιτευμένων καὶ φίλων τινῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, ἡ δὲ ὀλιγώτερον παθοῦσα κοινότης Σμύρνης, τῇ συνδρομῇ καὶ τῆς ἐκκλησίας Ἀθηνῶν, ἐβοήθησε τὰς ἄλλας ἐκκλησίας τοῦ Συνδέσμου, ἀπέστειλε δὲ ἐφέτος καὶ εἰς τοὺς ἐν τῷ Ἑλλ. στρατιωτικῷ μετώπῳ μαχομένους Εὐαγγελικοὺς στρατιώτας διάφορα εἴδη χρήσιμα δι' αὐτούς.

Εἴθε τὸ ἔτος 1922 νὰ φέρῃ καὶ εἰς τοὺς Εὐαγγελικοὺς Ἕλληνας τῆς Μ. Ἀσίας, καθὼς καὶ εἰς ἅπαν τὸ ὁμογενές, ὁριστικὴν καὶ δικαίαν πολιτικὴν ἀποκατάστασιν καὶ πᾶσαν εὐλογίαν οὐρανόθεν.

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

— Ἐπειδὴ περιῆλθον εἰς τὴν Διεύθυνσιν παράπονα ἐκ μέρους ὀλίγων εὐτυχῶς συνδρομητῶν ὅτι δὲν λαμβάνουν τακτικῶς τὸ περιοδικόν μας, παρακαλοῦμεν κάθε συνδρομητὴν νὰ μᾶς εἰδοποιῇ ἀμέσως ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν δὲν λάβῃ τὸ φύλλον τοῦ μηνὸς μέχρι τῆς 15ης τοῦ μηνὸς (ἐὰν εὑρίσκεται ἐν Ἑλλάδι, Αἰγύπτῳ ἢ Εὐρώπῃ) ἢ μέχρι τῆς 25ης (ἐὰν εὑρίσκεται ἐν Ἀμερικῇ). Διότι ἤδη τὸ φύλλον ἑκάστου μηνὸς θὰ ἦναι ἕτοιμον καὶ θὰ ταχυδρομίζεται τὴν 1ην τοῦ μηνός. Αἱ ταχυδρομικαὶ ἀταξίαι εἶναι ἀληθῶς πολλαὶ καὶ ἀφόρητοι· ὡς παράδειγμα ἀρκεῖ νὰ ἀναφέρωμεν ὅτι συνδρομητής τις εἰς τὸ Κορωπὶ (χωρίον ἀπέχον τῶν Ἀθηνῶν ἡμίσειαν ὥραν σιδηροδρομικῶς) ἐπὶ ὁλόκληρον ἑξάμηνον δὲν ἔλαβε τὰ φύλλα του, τακτικῶς ἐν τούτοις ἀποστελλόμενα! Ἀλλ' ἐὰν οἱ κ.κ. συνδρομηταὶ μᾶς εἰδοποιοῦν ἐγκαίρως, εἴμεθα πρόθυμοι νὰ ἐνεργῶμεν ἀόκνως παρὰ τῇ ταχυδρομικῇ ὑπηρεσίᾳ, ὥστε αἱ ἀταξίαι νὰ ἀνακαλύπτωνται καὶ νὰ διορθώνωνται τὸ ταχύτερον.

— ***Οἱ ἀποστέλλοντες ἡμῖν τὰς συνδρομάς των διὰ τὸ ἔτος 1922 ἢ διὰ βιβλία τοῦ Τιμοκαταλόγου, ὀφείλουν νὰ ἀποστέλλουν ὁλόκληρον τὸ ποσὸν εἰς «Σταύρους,» ὄχι καὶ εἰς «Στέμματα».***